Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради України ◆ № 42 (292) ◆ Субота, 7 березня 1992 року ◆ Ціна 30 коп.

Зі святом, жінки!

Дорогі наші жінки! Сердечно вітаю та поздоровляю вас зі святом весни, оновлення, кохання — з днем 8 Березня.

Ваш природний та одвічний дар милосердя та людяності, ваша чарівність — це наші спільні багатство і надбання, це наші радість, надії і порятунок.

У складні часи нашого сьогодення — першої незалежної весни України, що відроджується, — чи не найдорожчим внеском у подолання труднощів є ваші доброта і терпіння, старанність та сумлінна праця, стійкість під тягарем нелегких жіночих турбот.

Тепло і ласка сердець жінки — матері, дружини, коханої, їх ніжна усмішка долають усі негаразди нашого життя.

Низький вам уклін і щира подяка за вашу найлюднянішу місію на Землі — давати життя та боронити його від усякого лиха. Ви гідні вашого високого покликання. Нехай щастить вам завжди, нехай ніколи не зрадить вас доля, нехай ваше обличчя завжди буде осяяне лагідною, чарівною усмішкою.

З глибокою повагою

Л. КРАВЧУК

ЖІНКАМ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

Дорогі жінки!

Сердечно поздоровляємо вас з Міжнародним жіночим днем 8 березня — нашим спільним весняним святом.

Невтомною є ваша турбота про сім'ю і дітей, про благополуччя держави і всієї планети. Жіноче материнське серце — одна з непохитних моральних опор у житті суспільства. Саме жінки творять найважливіше, найвеличніше — утверджують у нашому житті згоду і кохання. Одвічний потяг жінок до милосердя, їхня людяність і чарівність по праву можна віднести до тих психологічних факторів, які допомагають усім нам у розбудові нової незалежної демократичної України. Ми вдячні вам за це.

Сьогодні материнські серця в тривозі. Здійснюючи глибокі перетворення в суспільно-політичному житті, ми не змогли уникнути кризових явищ в економіці. А це призводить до загострення багатьох соціальних проблем, основний, найбільш болючий тягар яких випадає на жіночу долю.

Становище жінки в суспільстві є показником рівня його прогресу. Верховна Рада у своїй роботі виходить з концепції про необхідність істотної зміни державної політики і громадської думки щодо становища жінки в новій Україні. Основною метою є піднесення соціального статусу жінки, сприяння розвитку її особистості шляхом створення рівних можливостей для реалізації інтересів, здібностей у будь-якій сфері суспільного життя. Отже, йдеться про законодавче, правове забезпечення нової політики щодо жінок, нової державної програми соціального захисту народу України.

Усе високе в людині — від жінки. Тисячі разів мовлені слова, але від цього не меркне закладена в них велика істина. Жінка дає життя, леліє, зігріває, допомагає зробити перші кроки... Вона порадниця і захисниця. Предмет обожнювання і поклоніння. Щастя. Натхнення. Слово Матері, як талісман, оберігає нас від зла і напастей, провідною зіркою добра веде нас життєвим шляхом.

Миру, добра, здоров'я і щастя вам, любі наші жінки!

Верховна Рада України

Президент України Л. Кравчук прийняв голову Ради ветеранів України генерала армії І. Герасимова. Відбулась розмова, в ході якої було обговорено питання посилення соціального захисту ветеранів війни, праці і Збройних Сил, активізації діяльності ветеранських організацій України.

Л. Кравчук сказав, що він, як Президент, і уряд України робитимуть усе можливе, щоб забезпечити гідне життя людям старшого покоління.

ЗАЯВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРИВОДУ ПОДІЙ У РЕСПУБЛІЦІ МОЛДОВА

Верховна Рада України виражає серйозну тривогу у зв'язку з крайнім загостренням ситуації у Придністров'ї Республіки Молдова.

У районах конфлікту проводяться багаточисельні затримання, захват зброї і заложників. Страждає мирне населення. Знову ллється кров, розпалюється недовіра і ворожнеча.

Верховна Рада України підтверджує повагу до суверенітету Республіки Молдова і впевненість у тому, що усі складні проблеми у цій республіці, включаючи питання додержання прав національних меншин, повинні вирішуватися мирним способом. Ескалацію насильства і масові порушення прав людини вважаємо аморальними і незаконними.

Верховна Рада України **заявляє:**

1. Верховна Рада, Президент Республіки Молдова повинні негайно вжити заходів, які виключали б використання зброї у вирішенні політичних і національних проблем.

2. Порушення прав людини повинні бути припинені, з чиєї б сторони вони не здійснювалися.

Проявом гуманності буде звільнення полонених.

3. Альтернативи мирному і цивілізованому вирішенню існуючих у Молдові проблем немає.

Верховна Рада України підтверджує свою готовність сприяти мирному урегулюванню жорстокої конфронтації.

Прийнято на п'ятій сесії Верховної Ради України.
Київ, 6 березня 1992 року

РОЗМОВА ЛЕОНІДА КРАВЧУКА З ХІКМЕТОМ ЧЕТІНОМ

Президент України Леонід Кравчук прийняв 6 березня міністра закордонних справ Туреччини Хікмета Четіна. В ході відвертої розмови було обговорено комплекс питань, які становлять взаємний інтерес.

— Для нас відносини з Туреччиною мають дуже велике значення,— відзначив Леонід Кравчук.— Вони сягають корінням в історію. Впевнений, що тепер, коли Україна стала незалежною державою, наші зв'язки зміцнюватимуться і розширюватимуться на всіх напрямах.

Передавши привіт від Президента Туреччини і запрошення відвідати цю країну, Хікмет Четін підкреслив, що наші держави — сусіди, а Чорне море має не розділяти, а з'єднувати їх.

Хікмет Четін висловився за співробітництво у справі допомоги кримським татарам, а також у таких галузях, як, наприклад, будівництво.

На прохання гостя Леонід Кравчук розповів про позицію України з питань долі СНД, відносин з Росією, ядерної зброї, армії і Чорноморського флоту, конфлікту між Азербайджаном і Вірменією, пов'язаного з проблемою Нагірного Карабаху.

ТУРЕЦЬКІ ПАРЛАМЕНТАРІЇ В УКРАЇНІ

Сьогодні Голова Верховної Ради України І. С. Плющ прийняв групу депутатів парламенту Туреччини, яка прибула у складі турецької делегації для участі у розробці документів щодо розвитку дипломатичних відносин між двома державами.

У ході розмови порушувалися питання взаємовигідного співробітництва у політичній, економічній, освітній галузях.

Від імені Голови меджлісу голова комісії у закордонних справах парламенту Фетхі Акоч передав Голові Верховної Ради України листа із запрошенням відвідати Туреччину у квітні цього року. Запрошення було з вдячністю прийняте.

Сторони висловили впевненість, що існують добрі засади для ефективного співробітництва між парламентами двох сусідніх держав.

Парламентська хроніка

ПОЧАТОК РОБОТИ ЧИ РОЗВАЛУ?

Денне і вечірнє засідання 5 березня

Цифри, названі Президентом України Леонідом Кравчуком, виступом якого розпочалося денне засідання парламенту, напевне, змусили задуматися багатьох. І не тільки народних депутатів. Можливо, саме на це і розраховував Леонід Макарович, щоб відволікти парламентаріїв від політичних дискусій і змусити повернутися обличчям до справ більш приземлених, але не менш важливих. Адже, як зазначив промовець, лише в січні цього року проти минулого промислове виробництво знизилося на 20, товарів народного споживання вироблено на стільки ж, а продовольчих — на 41 відсоток менше. Товарообіг знизився на 61, а національний доход — на 21 відсоток. Дефіцит бюджету лише за перший місяць цього року перевищив три мільярди карбованців і в сукупності досяг понад 50 мільярдів. При цьому з 46 мільярдів поточних грошових доходів, одержаних за січень, населення змогло реалізувати на купівлю товарів трохи більше їх третини...

Отже, ще раз підтвердилася банальна істина, що без збільшення виробництва товарів народного споживання при будь-яких, навіть мільйонних, доходах ми залишатимемося жебраками, а купюри використовуватимемо хіба що замість шпалер.

І хоча у виступах на ранковому засіданні дехто з депутатів звинуватив Президента та уряд у тому, що вони неспроможні оволодіти економічною ситуацією, зупинити інфляцію, проте до кризових процесів причетні і народні депутати. Леонід Кравчук переконливо довів це, зазначивши, що лише для реалізації десяти, а не всіх законів, прийнятих Верховною Радою, видатки з бюджету України в січні на 13 мільярдів перевищили надходження. Отже, ми вже не стоїмо над прірвою, як це стверджували раніше, а починаємо скочуватися в неї. І не треба прагнути перетягувати шматки неіснуючої ковдри на себе, як спробували це зробити аграрії, адже без вирішення всіх програм у комплексі економіку України ніколи не вивести з кризового стану. Тому Президент України Леонід Кравчук запропонував ввести на території нашої держави у 1992 році надзвичайний економічний стан. Пропонуючи прийняти таку постанову Верховній Раді, Леонід Макарович мотивував її метою запобігти економічному розвалу, зупинити падіння виробництва і життєвого рівня, інфляційні процеси, які ставлять під загрозу нашу державність.

Цей документ знайшов у залі прихильників, одні з яких пропонували прийняти його негайно, інші погоджувалися в принципі, але пропонували розробити спеціальне положення про правовий режим надзвичайного стану. Саме остання пропозиція знайшла найширшу підтримку депутатів. Отже, незабаром нас чекає ще одна постанова, яка буде спрямована цього разу не на викачування грошей з бюджету держави, а на його поповнення, якщо, звичайно, його не чекає доля тих, які вже прийняті, але не працюють.

Депутати також проголосували за постанову Верховної Ради «Про депутатський запит групи народних депутатів-аграрників від 4 лютого 1992 року» із зауваженнями та доповненнями, внесеними в ході обговорення. Даною постановою визначено чіткі терміни та відповідальних за своєчасну підготовку і проведення комплексу весняних польових робіт.

Вечірнє засідання розпочалося із привітання народних депутатів Павла Мовчана та Романа Лубківського з присвоєнням їм почесних звань лауреатів Державної премії імені Тараса Шевченка.

Далі парламентарії обрали міністра економіки. Кандидатура Володимира Ланового, яку запропонували на цю посаду Президент України та Кабінет Міністрів, одержала схвалення переважної більшості народних депутатів.

Гострою і тривалою була дискусія навколо проекту Закону про представника Президента України. Незважаючи на те, що документ обговорювали в другому читанні, пристрасті вирували в залі. Особливо коли це стосувалося статей, які так чи інакше зачіпали інтереси самих парламентаріїв. Зокрема, коли мова зайшла про те, що представники Президента, керівники відділів, управлінь та інших служб місцевої державної адміністрації не можуть бути народними депутатами України, один з парламентаріїв заявив: це стане початком розвалу Верховної Ради. Бо, як підкреслив він, зал Верховної Ради змушені будуть залишити близько 90 депутатів. На мою думку, репліка, яка прозвучала після слів промовця, що це стане початком роботи парламенту, а не його розвалу, значною мірою близька до істини. Особливо коли врахувати, що часто-густо зал пленарних засідань вищого законодавчого органу напівпорожній.

Після двогодинних баталій Закон та постанови про порядок введення в дію Закону України про представника Президента було прийнято.

Василь ТУГЛУК,
парламентський кореспондент «Голосу України».

«ПОХОРОН» СОЦІАЛІЗМУ ТРИВАЄ

Ранкове засідання 6 березня

Депутати прийняли постанову Верховної Ради України «Про подання Кабінету Міністрів України про часткове зняття обмежень на продаж продукції по бартерних угодах», заслухали інформацію віце-прем'єра О. Слєпічева про процес «купонізації всієї України» й ухвалили відповідне рішення.

Далі було прийнято в другому читанні Закон про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію) і постанову про порядок введення його в дію.

...Вчорашні «Известия» донесли інформацію про епохальне відкриття колишнього Президента СРСР М. Горбачова, яке він зробив на сторінках американської преси. Виявляється, в розвитку політичних систем Сходу і Заходу нема ніякої різниці: всі ми шукаємо шляхів до... соціалізму. Так, так, навіть кляті капіталісти, певно, від надміру швидкого процесу загнивання вирішили якнайшвидше шмигонути в світле майбутнє.

Однак в Україні (як, до речі, і в колишніх соцтабірних країнах Східної Європи) політики не в захваті від перспективи побачити Шарикова в двобортному костюмі з «метеликом» губернатором Каліфорнії або Чернігівської області. Тому й, не втручаючись у справи вільної преси Америки, вдома продовжили поховання світлого майбутнього в марксистсько-ленінському вихованні. А саме додали до раніше прийнятого Закону про «велику» приватизацію ще один приватизаційний акт. Віднині в усіх громадян незалежної України з'явилася реальна надія на те, що наш «ненав'язливий» сервіс врешті-решт відмовиться від свого основоположного принципу роботи: «не хочеш — іди до біса». Бо віднині всі так звані малі підприємства можна перебирати у власність і розвивати бурхливу діяльність на терені задоволення найрізноманітніших наших потреб. І звичайно, за гроші, суми яких мають згідно з «генеральною ідеєю» наших ринкових архітекторів зменшуватися в тій пропорції, в якій зростатиме кількість приватних об'єктів.

Отже, нехай жили б і багатіли на нашій рідній землі двори, кардени, врешті-решт, зайцеви, якби не деякі сумніви. Наприклад, ну де вони братимуть все необхідне, щоб, скажімо, помити голову незалежному громадянинові, коли через відсутність палива не подадуть гарячу воду? Або як вирішувати дилему — ходити брудному чи помитися, коли мило та шампунь коштують третину, а то й половину зарплати? Про пенсіонерів я вже й не кажу: разом з мріями про «комуністичні висоти» відійшли в небуття й надії на нормальну старість. А студенти, інваліди, багатодітні сім'ї, інші малоимущі?..

Усе набагато серйозніше. Наш головний ворог — загальний дефіцит. У нього є свій «могильщик» — ринок. Але до ринку не можна увірватися однією галузою. Треба вирішувати все. І в комплексі. Про це сьогодні теж багато говорять. Та, певно, не все виходить.

Бо, незважаючи на загальну революційність (чи навпаки — в старому розумінні «контрреволюційність»), перша постанова про частковий дозвіл використання бартеру для задоволення найнагальніших потреб гірників — це не що інше, як крок до натурального господарства. Вимушений, звичайно, але суті це не змінює. Ковдру скільки не перетягуй, вона від того більшою не стане...

І вже зовсім дивним видалося повідомлення віце-прем'єра О. Слєпічева про те, що 50 відсотків громадян із введенням купонів змогли зробити потрібні покупки. Якщо йдеться про шматок хліба, тоді все правильно. Але коли про щось серйозніше, то це підрахунки хіба що в межах апарату Кабінету Міністрів або серед тих, хто до проблеми купонізації підійшов із власним «альтернативним» верстатом для друку. До того ж розряду належить і повідомлення: мовляв, грошей не вистачає, бо вони нерівномірно розподілені по території України. В цьому контексті цілком доречно прозвучали гіркі слова І. Плюща: «Наші банки деморалізовані». То, може, краще у першу чергу їм грошей не платити? Нехай «покрутяться», як, вибачте, пенсіонер на Бессарабському ринку.

...І все-таки, мені здається, «похорони» старого світлого майбутнього тривають. Бо до підвалин економічної реформи закладено ще один камінь. А це, що не кажіть, головне. Пережити б тільки оте соціалістичне «ковдроперетягування»...

Володимир СКАЧКО,
парламентський кореспондент «Голосу України».

Лауреати Державної премії України імені Т. Шевченка

Інтерв'ю голови Комітету по Державних преміях України імені Т. Шевченка академіка О. Т. Гончара кореспондентові УКРІНФОРМ

Хотів би розпочати з того, що сьогорічне присудження Шевченківської премії особливе. Попри все, воно запам'ятається і тим, що Україна як суверенна і незалежна держава, котру визнав світ, уперше пошановує своїх митців найвищою літературно-мистецькою нагородою, якою є премія імені Великого Кобзаря. Може, й тому рік 1992-й став найщедрішим і щодо загальної кількості премій: замість встановлених семи їх цього року збільшено до десяти.

Скажу, що й у доборі імен лауреатів, на яких спинили свою увагу члени оновленого комітету, виразно відчувається подих часу. Адже з-поміж увінчаних високою відзнакою — талановиті письменники й митці, художні колективи, що мають великі заслуги перед рідною культурою.

Тож у галузі художньої літератури премії посмертно удостоєно видатних українських письменників Бориса Антоненка - Давидовича — за збірку творів «Смерть. Сибірські новели. Завищені оцінки» та Івана Багряного — славетного нашого письменника, який стає до того ж першим лауреатом Шевченківської премії з-поміж української діаспори. Подиву гідна велична постать цього високоталановитого автора, чиї твори тільки зараз повертаються до українського читача. Відзначені премією його романи «Сад Гетсиманський», «Тигролови» — це художньо - історичний вирок жахливій тоталітарній системі, дикунській імперії зла, яка морально калічила людину і фізично знищувала її.

Прикро і сумно, що доводиться з великим запізненням пошановувати справді гідних шани митців, які упродовж нелегкого життя чесною творчою працею допомагали рідній Україні виборювати державність.

А далі ще два майстри художньої прози, які стали лауреатами. Володимир Дрозд — за роман-епопею «Листя землі» (книга перша-друга), що являє собою соціально - психологічний зріз життя українського народу майже за столітній період, починаючи од вісімдесятих років минулого століття аж до сьогодення. Думи, надії, поривання творців і свідків цілої епохи, талановите осмислення її соціальних і національних катаклізмів становлять основу цього непересічного твору, що став віхою у літературному житті України останніх років.

Зрілим майстром прийшов у літературу і полтавець Феодосій Роговий, чий роман «Свято останнього млива» увінчаний премією, ось уже багато літ не полишає байдужим читача. Пером талановитого прозаїка, сільського вчителя намальовано широку панораму життя українського села, глибоко розкрито багатогранні народні характери. А ще своїм проблемним романом письменник порушує найгостріші екологічні проблеми, волаючи до розуму і серця людей, аби вони дбали про відродження історичної пам'яті, оберігали від руйнації рідну природу, свій життєвий уклад, національний дух.

Лауреатами стали і четверо поетів. Ігор Калинець за збірки поезій «Тринадцять алогій», «Невольнича муза», «Пробуджена муза» і Тарас Мельничук за збірку «Князь роси». Обох спіткала лиха доля і неволя, бо довго поневірялися по тюрмах та засланнях саме за свої поезії. Можна тільки порадіти, що Україна має сьогодні таких обдарованих поетів, чия творчість позначена передовсім духом справжнього новаторства і виразно окресленою неповторністю, багатством образів і символів, одне слово — рідкісною оригінальністю таланту.

Заслужено відзначені премією ще два самобутні поети — Павло Мовчан і Роман Лубківський. Філософська поезія П. Мовчана сильна здатністю заторкувати людські почуття, пробуджувати розум, спонукаючи його до осмислення народного буття.

Оригінальна за змістом і формою, художньо вагома за своїм значенням збірка «Погляд вічності» Р. Лубківського, пройнята любов'ю до Кобзаря, високою думкою про нетлінність його творчості.

Премією в галузі журналістики і публіцистики відзначений Степан Колесник. Можна з певністю сказати, що з-поміж українських публіцистів небагато хто з такою пристрастю і вболіванням писав про так звані «неперспективні» села, про драматичну долю їх людей, котрі годують країну. Головна тема його публіцистичних творів — «обкрадені села». Обкрадені й поглумлені несправедливою системою, чия байдужість до трудівників села ще й досі дається взнаки. Автор не шукає гострих сюжетів, йому болить сама правда життя, яка має хвилювати кожного з нас.

У галузі теорії та історії літератури премією відзначено відомого українського вченого Миколу Жулинського за його книжку «Із забуття — в безсмертя». Цей поважний науковець чи ненайбільше зробив для відродження творчої спадщини, свавільно викресленої з нашого національного духовного життя. «Із забуття — в безсмертя» — одна з перших літературознавчих книжок незалежної України, яка в нових умовах виборювання державності відкриває читачам замовчувані упродовж десятків років імена справжніх подвижників, з середовища української творчої інтелігенції. Віл сьогодні читачі, сподіваємось, належно оцінять наукові пошуки М. Жулинського, певно, зважатимуть на них і автори нових підручників для вузів та шкіл.

Образотворче мистецтво. Тут премію присуджено художникам високого професіоналізму Миколі Максименку і Григорію Синиці.

Залюблений у природу рідного Полісся, красу Карпат, гірського Криму, М. Максименко створив чудову серію ліричних пейзажів і яскравих натюрмортів «Україно моя», за що й удостоєний премії. Талановитому художникові - монументалісту Григорію Синиці премія надається за відродження колористичної школи монументального живопису і твори останніх років — глибоко національні за тематикою, естетичними джерелами.

Окремо годилося б сказати про славетну трійцю концертно - виконавських колективів. Ідеться про Віктора Гуцала — художнього керівника Державного оркестру народних інструментів України, а також Капелу бандуристів імені Тараса Шевченка з Детройта (США) та її художнього керівника Володимира Колесника і Хор імені О. Кошиця з Канади, який очолює Володимир Климків.

Відзначення праці талановитого диригента, музикознавця, фольклориста В. Гуцала є визнанням його плідної творчої діяльності й високого мистецького рівня цього унікального колективу. Знають у всьому світі й згадувану вже Капелу бандуристів з Детройта, у репертуарі якої народні пісні та думи, кобзарський спів, твори класичної спадщини.

Видатним явищем української музичної культури є воістину неоціненна діяльність Хору імені О. Кошиця з Канади. Цей хоровий колектив упродовж багатьох років виховує в середовищі світового українства почуття приналежності до рідної національної культури, з великим успіхом виступаючи у Європі, США, Південній Америці. В його репертуарі — класичні хорові твори (А. Ведель, Д. Бортнянський, М. Лисенко, К. Стеценко), сучасні українські хорові композиції (Є. Станкович та ін.), народні пісні.

Символічна ознака часу! Уперше за тридцятиліття увінчення лаврами Шевченківської премії цієї честі удостоєні талановиті діячі й колективи з української діаспори. Подія, що й казати, неординарна. Цей крок спрямований передусім на те, щоб сконсолідувати нашу національну культуру, яку впродовж тривалого часу роз'єднувала ідеологічна нетерпимість, а не лише океанне безмежжя. Отже до нас повертаються духовно-творчі надбання з діаспори, що їм офіційні чиновники ставили постійні перепони.

Відтак започатковано якісно новий підхід у практиці присудження Шевченківських премій. З приємністю зауважу, що члени Шевченківського комітету виявили високу вимогливість, принциповість і об'єктивність, що вплинуло на остаточний результат голосування.

За кращий твір літератури і мистецтва для дітей та юнацтва лауреатом став відомий композитор Олександр Костін. Премією відзначено його оперу-казку «Золоторогий олень» та балет-казку «Русалонька», темою яких є одвічна боротьба добра і зла.

Отже, сім'я лауреатів премії імені Тараса Шевченка поповнилася новими іменами талановитих творчих людей. Побажаємо ж усім сьогорічним лауреатам і надалі вірно служити незалежній Україні, збагачувати багатовікову художню культуру й духовність рідного українського народу.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про Державні премії України імені Т. Шевченка 1992 року

1. Затвердити рішення Комітету по Державних преміях України імені Т. Шевченка про присудження Державних премій України імені Т. Шевченка 1992 року.

2. Кабінету Міністрів України подати на затвердження проект нової редакції Положення про Комітет по Державних преміях України імені Т. Шевченка.

3. Указ набуває чинності з дня його підписання.

Президент України
Л. КРАВЧУК.

м. Київ 26 лютого 1992 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про призначення Ланового В. Т. Віце-прем'єр-міністром України, Міністром економіки України

1. Призначити **Ланового** Володимира Тимофійовича Віце-прем'єр-міністром України, Міністром економіки України.

2. Указ набуває чинності з дня його підписання.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
6 березня 1992 року

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про деякі заходи щодо поліпшення економічного стану гірничорудних підприємств

З метою стабілізації роботи підприємств по видобутку залізної та марганцевої руд підземним способом і по будівництву шахт **постановляю:**

1. Звільнити з 1 лютого 1992 року підприємства по видобутку залізної та марганцевої руд підземним способом і по будівництву шахт від внесків до фонду для здійснення заходів по ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення.

2. Установити з 1 лютого 1992 року граничний рівень рентабельності на продукцію, товари (послуги), що виробляються (надаються) підприємствами по видобутку залізної та марганцевої руд підземним способом і по будівництву шахт, у розмірі 50 відсотків до собівартості.

3. Указ набуває чинності з дня його підписання.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
5 березня 1992 року

ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

від 27 лютого 1992 року

Про присудження Державних премій України імені Т. Шевченка 1992 року

Кабінет Міністрів України, розглянувши подання Комітету по Державних преміях України імені Т. Шевченка при Кабінеті Міністрів України, **постановляє:**

1. Збільшити кількість Державних премій України імені Т. Шевченка на 1992 рік до десяти.

2. Присудити Державні премії України імені Т. Шевченка 1992 року:

У галузі літератури

Антоненку-Давидовичу Борисові Дмитровичу (посмертно) — за збірку художньої прози «Смерть. Сибірські новели. Завищені оцінки»; **Багряному** Івану (посмертно) — за романи «Сад Гетсиманський», «Тигролови».

Дрозду Володимирові Григоровичу — за роман-епопею «Листя землі», книга перша — друга; **Роговому** Феодосію Кириловичу — за роман «Свято останнього млива».

Калинцю Ігореві Мироновичу — за збірки поезій «Тринадцять алогій», «Невольнича муза», «Пробуджена муза»; **Мельничуку** Тарасові Юрійовичу — за збірку поезій «Князь роси».

Мовчану Павлові Михайловичу — за збірки поезій «Материк», «Осереддя»; **Лубківському** Романові Мар'яновичу — за збірку поезій «Погляд вічності».

У галузі журналістики і публіцистики

Колеснику Степанові Павловичу — за публіцистичну повість «Обкрадені села» та інші твори про долю українського села.

У галузі теорії та історії літератури

Жулинському Миколі Григоровичу — за книжку «Із забуття — в безсмертя».

У галузі образотворчого мистецтва

Максименку Миколі Антоновичу — за серію пейзажів «Україно моя»; **Синиці** Григорію Івановичу — за відродження української колористичної школи монументального живопису і твори останніх років.

У галузі концертно-виконавської діяльності

Гуцалу Вікторові Омеляновичу — художньому керівникові Державного оркестру народних інструментів України — за концертні програми 1988—1991 років; Капелі бандуристів імені Т. Шевченка, Детройт, США (художні керівники Г. Китастий, помер у 1984 році, В. Колесник) — за популяризацію української музичної спадщини.

Хорові імені О. Кошиця, Канада (художній керівник В. Климків) — за популяризацію українського хорового мистецтва.

За кращий твір літератури і мистецтва для дітей та юнацтва

Костіну Олександрові Васильовичу — за оперу-казку «Золоторогий олень», балет «Русалонька».

Прем'єр-міністр України
В. ФОКІН

Міністр Кабінету Міністрів України
В. ПЄХОТА

Прецедент

МИ ВІДЧУЛИ СЕБЕ ДІТЬМИ НІЖНОЇ МАТЕРІ

Мені пощастило взяти участь у конгресі українців, які живуть у республіках колишнього Союзу. Про свої враження від нього і про деякі наші болючі проблеми написав у газету «Известия», але там мого листа так і не надрукували. Мабуть, не згодні зі мною принципово. Тому й звертаюся із своїми думками до вашої газети.

Те, що Україна покликала нас у Київ на конгрес, багато про що говорить. У кожного з нас так склалася доля, що живемо і працюємо не на терені батьківщини, але ж душею з нею. Ми — це українці з Камчатки, Сахаліну, Владивостока, Якутська, Магадана.

Під час конгресу мова йшла про відродження української культури, із яскравими зразками якої ми мали чудову нагоду познайомитися на концерті в Палаці культури «Україна». Пісні, танці з посмішками на обличчях виконавців і сльози на очах у делегатів. Адже на чужині ми не знаємо і не відаємо, що на батьківщині є такі мистецькі перлини. Нам було запропоновано стільки книжок рідною мовою, стільки значків і сувенірів, що за все своє життя ми такого не бачили... Я впевнений, що культура, національні традиції на батьківщині, які б політики не були при владі, міцними паростками, незважаючи ні на що, повертаються у життя і побут народу України. Це відбувається незалежно від волі псевдодемократів, для яких згуртування народу, його єднання, інша, але рідна для нації мова, є націоналізмом.

Але обділеними залишаються ті, хто мешкає за межами своєї батьківщини. І Україна взялася за розв'язання цієї проблеми. Дуже велику тривогу викликає пасивність державних структур колишнього Союзу у виділенні приміщень для культурних потреб національних меншин, наданні можливостей для видання газет рідною мовою, випусків телерадіопрограм для українців, розширення бібліотечного фонду тощо.

А взяти такі проблеми, як громадянство, пенсійне забезпечення? Адже мільйони українців працюють у інших державах, добуваючи алмази, золото, сурму, нафту, газ. А Україна ж за все це має розраховуватися валютою. У такий спосіб ми здобуваємо кошти для Росії. Що ж мають українці на Півночі? Брак вітамінів для дітей, мізерну зарплату, за яку люди працюють при мінус 62 градуси за Цельсієм, у той час, як на «материку» заробітки у кілька разів перевищують північні з усіма накрутками, надбавками, коефіцієнтами.

На 12 січня 1989 року у Республіці Саха (Якутія) з 1 мільйона 94 тисяч 65 чоловік працювало і вчилось 77 тисяч 114 українців. Нема жодного з 33 районів, де б не працювали вихідці з України. В Якутську — 9579, в Нерюнгрі (вугілля) — 15489, в Мирному (алмази) — 3462, в Усть-Янському районі — 8803, в Оймяконському (на полюсі холоду) — 5201 — от скільки нас, українців.

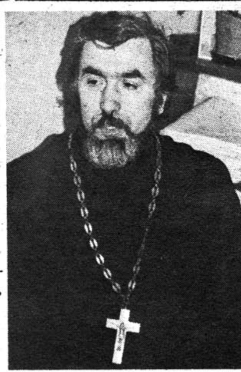
Спробуйте, приміром, згадати, що ви українець, і побажати навчити рідної мови дітей. Ні газету, ні підручника, ні платівки, ні казки не знайдете. Немає в Нерюнгрі й української школи. І це біда не лише тих українців, які мешкають в Якутії. Таке становище й у інших регіонах Росії, інших республіках колишнього Союзу.

Про все це йшлося на конгресі українців. Я особисто й усі, з ким спілкувався протягом тих днів, вдячні організаторам конгресу. Сподіваюся, що мати-Україна робитиме все для того, щоб її діти, де б вони не мешкали, були захищені у своїх соціальних і громадянських правах.

Леонід НИКИТЧЕНКО, робітник рудника «Сарилах» гірничо - збагачувального комбінату «Індигірзолото», народний депутат Республіки Саха (Якутія).

«Постяшеся тілесно, постись духов

Крісло для гостя

Завтра — прощена неділя, останній день перед Великим 40-денним постом. Цього дня, за традицією православної церкви, християни просять прощення, примиряються один з одним. Щоб без злоби, з чистою душею увійти в піст, а потім і зустріти Пасху.

Мій співрозмовник — настоятель Київської Свято-Макаріївської церкви отець Анатолій.

— Отче Анатолію, що ж означає піст у духовному житті людини?

— Піст освячений самим Ісусом Христом. 40 днів він постився в пустелі. Нині, на побутовому рівні, піст сприймається як обмеження в їжі. Значення його ж не стільки і не тільки в цьому. Бо сказано в Писанії: постяшеся тілесно, постися духовно. Тобто, ці 40 днів відведено людині для того, щоб більше заглибитися в душу, ніби подивитися на себе збоку.

У Великий піст обмежуємо розваги, гуляння — духовний подвиг необхідний кожній людині. Відомі подвижники нашої православної церкви — художники, композитори — перед тим, як створити щось величне, молилися й постилися. І такі ікони, як Свята трійця, як духовна музика Веделя, Бортнянського, Березовського, передають нам їхню енергію. Бо в ці твори вкладено сльози, молитву, піст і подвиг.

— А щодо дітей, хворих, немічних, як бути, як їм утримуватися?

— Дітям дошкільного віку, хворим, матерям-годувальницям слід харчуватися так, як рекомендують лікарі. Потім багато хто з них приходить на сповідь, каються, церква їх прощає.

— Чи можна вважати гріхом весілля під час Великого посту? Тим більше, що за графіком Палацу одруження, скажімо, молодим випадає розписуватися в останній день Великого посту?

— Коли до мене приходять молоді з таким запитанням, то я відповідаю: «Раз призначили, будь ласка, розписуйтесь. А весілля гуляйте після Пасхи».

— Отче Анатолію, ви сказали, що треба утримуватися від розваг. ... дарує їх, та... ня. Це що... шина, і від... витися вза...

— Ні, я... Цієї точки... ся оті бабу... гії й біля... кий прав... назвав їх... відьмами»... ся на мол... ляв, не хр... стоїш у це... няєшся, не... тавив. І л... релякана а... кає з церк... треба загл... юн к і не... т.і, а на с... зи л...

Щодо ... вважаю, ш... хи перетво... словесних, ... зують щод... хочеться, ... діла перех...

Людмила ... Київ.

На знім... лій.

Фото ... ЧУКА.

Ви зібрались за кордон!

ВИШУКАНИЙ СЕРВІС

забезпечить вам мале підприємство «УКРБІЗНЕС-ТУР». Варто лише прийти на Велику Житомирську, 15 і вас одразу внесуть до списків бажаючих їхати до Польщі чи Румунії — куди вам більше хочеться, візьмуть 30 доларів США і обидва паспорти («наш» і закордонний). Ви чемно розпишетеся за це і чекатимете на повідомлення про дату інструктажу (карбованці у вас візьмуть під час його проведення). Відкриття візи до вибраної вами країни та придбання квитків просто до базару — проблеми фірми.

Отже, ви чекаєте на повідомлення, не марнуючи часу (проблеми з товаром). Чекаєте, чекаєте... Потім телефонуєте до фірми, аби поцікавитись долею своїх документів. Телефонувати треба не раніше, як через два тижні після першого візиту. За тиждень після першого дзвінка вам повідомлять, що ваші документи кудись зникли, і почнуть ввічливо переправляти від одного співробітника до іншого. Коли зрозумієте, що телефоном ради не даси, — приходьте. Багато часу на візит не знадобиться: генеральний директор «Укрбізнестуру» дуже швидко пояснить вам, що не має ніяти натяку на бажання відшукати ваші документи чи бодай доручити комусь цю справу. Причому зробить це у надзвичайно популярній формі. Долари вам, правда, повернуть — це після двох тижнів постійних принижень. А паспорти... Не забувайте, шановні, що жодного підтвердження здачі вами паспортів співробітникам «Укрбізнестуру» у вас немає. І коли ви їх здавали — ви розписувалися у книзі, і коли вам гроші повертали — теж ви розписувалися. Тому не дивуйтесь, коли генеральний директор згаданої фірми Яків Олексійович Надкриничний, до якого ви тричі дзвонили і двічі приходили, скаже: «Я вас бачу вперше!» Саме так він відповів Світлані Ступак, яка мала необережність спробувати скористатися послугами цієї надзвичайно ділової фірми. Хочете повторити її досвід? Щасливої дороги!

Власна інформація «ГУ».

Віта...о!

«Щос... ту...

Київськом... № 571 вип...

Ви скаже... дитсадкові... чи менше ... вує на чию... разі — так... бачили ди... жімо, сауна... — є. А чи ... є свій горо... равлем, а ... на група м... вирош... скрізь, як ... дожня ма... «українсько... хаті — зр... й косівськ... різні побут... них регіон... будується ... роди, а щ... хор вихова... пає разол... люється пр... ше, ніж во...

Звісно, ... допомагає ... працюють ... малюків. ... б зробити ... підприємст... витий пед... А очолює ... п'ятнадцят... Михайлівна... тість енер... авторитетн... повідають ... Людмила ... групу й к... тут не так... група, за... поворотом... думає — ... зробити? ... виходить з... вже не пр... так, як у ...

Київ.

ПРИСТРАСТІ З-ЗА СІРКОВОДНЮ

Про що говорять

Вибухне чи не вибухне Чорне море? Це питання добряче набридло вченим. Тому фахівці Інституту океанології та ряду організацій, які займаються близькими проблемами, провели незвичний експеримент. Було створено установку, яка повністю імітує стан сірководневої зони у Чорному морі. Одинадцять разів повторювався один і той самий експеримент — результат негативний.

Вчені пішли на порушення правил гри — у 100 разів збільшили потужність джерела сірководню. Дослідження показали, що навіть за такої ситуації «мертва вода» не дотягне до поверхні, відповідно до справжнього масштабу, на 40 метрів. Потрібне тисячократне збільшення, але це вже — з області фантастики.

Сьогодні максимальна концентрація сірководню у Чорному морі становить 13 міліграмів на літр. Це у тисячу разів менше, ніж потрібно для повного насичення і виходу з води у вигляді газу.

Скептиків ці дані навряд чи заспокоять. Вони можуть послатися на документ 1927 року, в якому говориться:

«У морі землетрус супроводжувався виникненням вогню.

— Пост Лукулла — 0 год. 42 хв. — стовп вогню тривалістю 5 секунд;

— Євпаторія — 2 год. 48 хв. — на морі виблиски вогню білого кольору;

— Севастополь — 3 год. 31 хв. — за пеленгом 255 спалах вогню висотою 500 м., завширшки 1,5 морської милі;

— Пост Лукулла — 3 год. 41 хв. — за пеленгом 260 помічено спалах вогню висотою близько 500 метрів, завширшки близько 1 морської милі».

І цю інформацію фахівці ретельно перевірили. За координатами на морській карті визначили потрібні точки. З'ясувалося, що на цих глибинах сірководню немає. Від Севастополя до його кордону — 70 кілометрів, від Євпаторії — ще більше. Найвірогідніше, під час землетрусу спалахнув природний газ. Це підтверджують і результати дослідів виробничого об'єднання «Чорноморнафтогаз».

Отже, не такий страшний чорт, як його малюють...

Володимир КУКОВЯКІН, зав. відділом газети «Курортный Крым».
Ялта.

МІЛІЦІЯ НЕ СТРАЙКУЄ

Суперечливі чутки про нібито страйк працівників Київського УВС виявилися дещо перебільшеними. Як повідомив заступник начальника УВС Петро Кравченко, на розширеній колегії УВС міста за участю міністра МВС А. Василишина, депутатів Верховної Ради України, розглянуто вимоги, висунуті комітетом захисту прав міліції. Деякі з них рішенням Кабінету Міністрів України знято. Інші не можна вирішити одразу. Тому створено узгоджувальну комісію, яка стежитиме за ходом виконання попередніх домовленостей. Що стосується страйку, то його — як такого — не було. Працівники міліції виходили і виходитимуть на завдання, працюватимуть, як працювали.

СТВОРЮЄТЬСЯ СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ ІНТЕРПОЛ

Вчора, 6 березня, у Чернігові міністри внутрішніх справ України та Білорусі Андрій Василишин та Володимир Єгоров підписали угоду про співробітництво міліції обох країн. Погоджені головні завдання і правові основи боротьби зі злочинністю у нових умовах. Це вже третя подібна угода незалежної України. Дещо раніше були встановлені «дипломатичні відносини» з міністерствами внутрішніх справ Угорщини та Росії.

...стяшеся тілесно, постись духовно»

...ю, що ж ...духовному

...ий самим ...) днів він ... Нині, на ...ст сприй... ...ня в їжі. ...е стільки ...г. Бо ска... ...остяшеся ... духовно. ...відведено ...щоб біль... ...ушу, ніби ... збоку.

...бмежуємо ... — духов... ...ий кож... ... подвиж... ...вославної ...ики, ком... ... тим, як ...ичне, мо... ...я. І такі ...рійця, як ... Веделя, ...Березовсь... ...нам їхню ...ори вкла... ...ту, піст

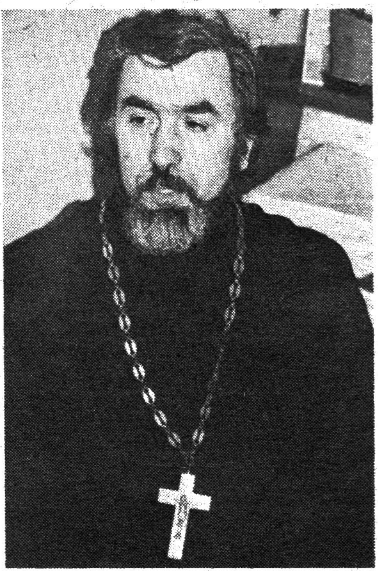
...й, хворих, ... як їм ут...

...ьного ві... ...ерям-году...

Крісло для гостя

Завтра — прощена неділя, останній день перед Великим 40-денним постом. Цього дня, за традицією православної церкви, християни просять прощення, примиряються один з одним. Щоб без злоби, з чистою душею увійти в піст, а потім і зустріти Пасху.

Мій співрозмовник — настоятель Київської Свято-Макаріївської церкви отець Анатолій.

вальницям слід харчуватися так, як рекомендують лікарі. Потім багато хто з них приходить на сповідь, каються, церква їх прощає.

— Чи можна вважати гріхом весілля під час Великого посту? Тим більше, що за графіком Палацу одруження, скажімо, молодим випадає розписуватися в останній день Великого посту?

— Коли до мене приходять молоді з таким запитанням, то я відповідаю: «Раз призначили, будь ласка, розписуйтесь. А весілля гуляйте після Пасхи».

— Отче Анатолію, ви сказали, що треба утримуватися від розваг. А от телевізор дарує їх, так би мовити, щодня. Це що, диявольська машина, і від неї треба відмовитися взагалі?

— Ні, я б так не сказав. Цієї точки зору дотримуються оті бабусі, що біля релігії й біля церкви. Московський православний вісник назвав їх «православними відьмами». Вони накидаються на молодь — так, мовляв, не хрестися, не так стоїш у церкві, не так кланяєшся, не туди свічку поставив. І людина стоїть перелякана або й назовсім тікає з церкви. А тут у душу треба заглянути, може, цей юнак і не вміє свічку тримати, а на серці в нього сльози ... до Бога.

Щодо телебачення, то я вважаю, що ми взагалі трохи перевтомлені від баталій словесних, котрі нам показують щодня. Людям вже хочеться, щоб від слове до діла переходили...

Розмову вела Людмила БАРАНЕВИЧ.
Київ.

На знімку: отець Анатолій.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Освіта

НАШІ СТУДЕНТИ В РОСІЇ

Українські студенти, вибрані з вибраних, навчаються не лише в Канаді, Франції, а й у Росії. І якщо з Гарвардом і Сорбонною все зрозуміло — тут чітко діють «прямі зв'язки», то з МДУ і МФТІ виникають останнім часом деякі проблеми. В тому числі й політичні.

Нещодавно група народних депутатів України, очолювана головою підкомісії з питань вищої освіти Юрієм Гнаткевичем, провела прямі переговори з Комітетом з питань науки і народної освіти Верховної Ради Російської Федерації, в ході яких з'ясовувалися перспективи міждержавного освітянського співробітництва. Результатом офіційної зустрічі стало створення на рівні СНД Міжпарламентської комісії, яка виконуватиме консультативні функції, та міжурядової постійно діючої Конференції міністрів освіти і науки.

Що ж стосується «низів», то сьогоднішні студенти навчатимуться у вузах Росії й України, на тих же «старих» умовах. Нові ж абітурієнти матимуть право вступати до вищого навчального закладу сусідньої держави лише відповідно до встановлених урядових квот. Або... за власний кошт. Втім, всі нюанси останньої умови передбачено узгодити між Україною і Росією до 20 березня.

Катерина БОРУШ.

Запишіть адресу

Київ, Пушкінська, 20, магазин «Фюджі»

Ягі Хоруші, представник відомої японської фірми «Фюджі», і генеральний директор української фірми «Інфоспорт» Володимир Лашкул перерізали червону стрічку — і перед очима присутніх відкрилося диво. Міні-фотолабораторія фірми «Фюджі». Поки йшла презентація нового не тільки для Києва, а й для усієї України магазину, де продаватиметься (за карбованці!) кольорова плівка, спортивні товари, фотокореспонденти зняли багато кадрів і спеціалісти, які пройшли навчання у «Фюджі», не тільки проявили плівку, а й зробили фотографії на пам'ять.

— Це тільки перша ластівка, — поділився генеральний директор «Інфоспорту» Володимир Лашкул. — І прилетіла вона до киян не без допомоги голови Ленінського райвиконкому Анатолія Олександровича Селіванова. Якщо нам підуть назустріч, то незабаром спільне підприємство «Фюджі-спорт» відкриє такі магазини з міні-фотолабораторіями у Львові, Донецьку, Одесі та Черкасах.

— Для нас важливо, що «Інфоспорт» робить діло, — сказав Ягі Хоруші. — Ми вважаємо, що Україна і її ділові люди будуть хорошими партнерами. Наша фірма входить у першу десятку провідних підприємств Японії, і ми раді, що вийшли на ринок України. А цей магазин має сучасний вигляд і повністю передає дух «Фюджі». Успіху вам!

Сергій ЯРОСЛАВОВ.

Ви зібрались за кордон!

...ШУКАНИЙ СЕРВІС

...мале під... ...РБІЗНЕС... ...прийти на ...ьку, 15 і ...до спис... ...до Поль... ...куди вам ...ьмуть 30 ...дпа пас... ...закордон... ...впишется ... на пові... ...інструкта... ... вас візь... ...проведен... ... до виб... ... та прид... ...ести до ба... ...фірми.

...е на пові... ...уючи ча... ...аром). Че... ...отім теле... ..., аби по...

цікавитись долею своїх документів. Телефонувати треба не раніше, як через два тижні після першого візиту. За тиждень після першого дзвінка вам повідомлять, що ваші документи кудись зникли, і почнуть ввічливо переправляти від одного співробітника до іншого. Коли зрозумієте, що телефоном ради не даси, — приходьте. Багато часу на візит не знадобиться: генеральний директор «Укрбізнестуру» дуже швидко пояснить, що не має навіть натяку на бажання відшукати ваші документи чи бодай доручити комусь цю справу. Причому зробить це у надзвичайно популярній формі. Долари вам, правда, повернуть — ще після двох тижнів постійних принижень. А паспорти... Не забувайте, шановні, що жодного підтвердження здачі вами паспортів співробітникам «Укрбізнестуру» у вас немає. І коли ви їх здавали — ви розписувалися у книзі, і коли вам гроші повертали — теж ви розписувалися. Тому не дивуйтесь, коли генеральний директор згаданої фірми Яків Олексійович Надкриничний, до якого ви тричі дзвонили і двічі приходили, скаже: «Я вас бачу вперше!» Саме так він відповів Світлані Ступак, яка мала необережність спробувати скористатися послугами цієї надзвичайно ділової фірми. Хочете повторити її досвід? Щасливої дороги!

Власна інформація «ГУ».

Вітаємо!

«ЩОСЬ У ВАС ТУТ НЕ ТАК...»

Київському дитсадкові № 571 виповнилось 15 років.

Ви скажете: ну, мало якому дитсадкові стукнуло більше чи менше літ, чи це заслуговує на чиюсь увагу? В даному разі — так! Бо чи багато ви бачили дитсадків, де є, скажімо, сауна і фітобар? А тут — є. А чи в кожнім дитсадку є свій город з колодязем-журавлем, а на тім городі кожна група має свою грядку, де вирощ... улюблені ...ї? І чи скрізь, як тут, є дитяча художня майстерня, прозвана «українською хатою», а в тій хаті — зразки петриківського й косівського мистецтва й різні побутові речі з різних регіонів України. А ще — будується своя кімната природи, а ще — театр, а ще — хор вихователів, який виступає разом з дітьми, і хвилюється при цьому не менше, ніж вони...

Звісно, дитсадкові дуже допомагає ВО «Спорт», де працюють батьки більшості малюків. Але що тут могло б зробити навіть найбагатше підприємство, якби не талановитий педколектив дитсадка! А очолює його протягом усіх п'ятнадцяти років Людмила Михайлівна Сангай, особистість енергійна й творча. І — авторитетна. Про її метод розповідають таке. Приходить Людмила Михайлівна в якусь групу й каже: «Щось у вас тут не так...». І йде собі. А група, заінтригована таким поворотом сюжету, сидить і думає — що б його таке зробити? І — придумують і виходять знову «не так», але вже не просто «не так», а не так, як у всіх...

Світлана СЄРОЙ.
Київ.

Зустрічі

В гостях у Марії

— Як, ви не були у Марії? Ніколи? — щиро здивувався водій, коли ми наблизилися до села Маків, що у Дунаєвецькому районі.

А мені здавалося, що її вся Україна знає. Принаймні, Хмельницька область. В усякому разі, сюди, у Маків, відсвяткувати весілля або день народження їдуть з Кам'янця-Подільського та Дунаївців. Ой і смачно готує Марія. Треба обов'язково заїхати...

І наша машина звернула з шосе. Думав, що Марія — це одна з бабусь, які славляться у нашій Україні вмінням виготовляти смачненьку горілочку і закусочку до неї із огірками, часником і салом. А нас зустріла привітна жінка бальзаківського віку:

— Оце я і є Марія. Проходьте в гості... до «Вікторії».

Виявилося, що Марія Малиновська — завідуюча виробництвом комплексу «Вікторія». Вона провела нас затишними залами ресторану, а потім запросила до столу. Ні, не самогонкою славиться Марія. Немає її у «Вікторії». А от смачненькі білі гриби, риба на будь-який смак, млинці на масляницю, салати різні — це вже майстерність Марії та її дівчат, які чаклують на кухні.

А Марія розповіла, де збирає величезні білі гриби і де водиться у районі риба, яку у «Вікторії» і смажать, і заливають, і коптять. Та не буду видавати усі Маріїні секрети. Звертайте з шосе Кам'янець-Подільський — Хмельницький біля села Маків і запитайте, де знайти Марію. І тоді самі зрозумієте, чому саме сюди їдуть з навколишніх сіл і міст. Бо і М. Малиновська, і кухар Г. Луцик, і офіціантки О. Хмелюк та Л. Демидас вас не тільки нагодують смачними стравами, а й зустрінуть радо. Як вміють це робити жінки в Україні.

Отож, жінкам — дяка, а всім — смачного!

Олександр ВОЛОДИМИРОВ.

На знімку: М. Малиновська (праворуч) з Н. Покрайнік.

Фото Івана СУББОТІНА.

село Маків Дунаєвецького району Хмельницької області.

...ТРАСТІ З-ЗА СІРКОВОДНЮ

Про що говорять

...вибухне ...е питання ... вченим. ...туту океа... ...рганізацій, ...близькими ...и незвич... ...Було ство... ...а повніс... ...оводневої ...орі. Оди... ...торювався ... експери... ..., негатив...

...орушення ...100 разів ...ипстить дже... ...Дослідже... ...навіть за ...ерта во... ... поверхні, ...рвів. Пот... ...збільшен... ... з області

...альна кон... ...ню у Чор...

ному морі становить 13 міліграмів на літр. Це у тисячу разів менше, ніж потрібно для повного насичення і виходу з води у вигляді газу.

Скептиків ці дані навряд чи заспокоять. Вони можуть послатися на документ 1927 року, в якому говориться:

«У морі землетрус супроводжувався виникненням вогню.

— Пост Лукулла — 0 год. 42 хв. — стовп вогню тривалістю 5 секунд;

— Євпаторія — 2 год. 48 хв. — на морі вибліски вогню білого кольору;

— Севастополь — 3 год. 31 хв. — за пеленгом 255 спалах вогню висотою 500 м., завширшки 1,5 морської милі;

— Пост Лукулла — 3 год. 41 хв. — за пеленгом 260 помічено спалах вогню висотою близько 500 метрів, завширшки близько 1 морської милі».

І цю інформацію фахівці ретельно перевірили. За координатами на морській карті визначили потрібні точки. З'ясувалося, що на цих глибинах сірководню немає. Від Севастополя до його кордону — 70 кілометрів, від Євпаторії — ще більше. Найвірогідніше, під час землетрусу спалахнув природний газ. Це підтверджують і результати дослідів виробничого об'єднання «Чорноморнафтогаз».

Отже, не такий страшний чорт, як його малюють...

Володимир КУКОВЯКІН, зав. відділом газети «Курортный Крым».
Ялта.

НА...

У хлопчи... Хлопчик тя... ли він не ... ходили до ... чик не мав... їх. Один ві... го маленьк... лептик.

Якось м... демо в Кр... роша тьотя... І хлопчика... Вона водил... Він відчува... у неї, прой...

Повернув... хлопчик по... нули страш... школи. Теп... няється від... зично, ні р...

Тільки со... вульсії пер... Довелося ... квартири...

Кременчу... Черняєвська... скажу, що ... тором міс... нерів. Що ... петровську ... інститут. Б... люди, як ... щось надп... бути екстр... рами! Вияв... від фаху це...

Дивне ... давно. В д... ла, а од... способом ... ження, пот... ранньої ве... нати пучеч... вікном лиш... поезію яко... ві сні при... палицею. ... женою і м... На одній...

10 15 21 24

По горі... кий літопи... європейськ... Латинський ... винний гол... ньої жінки... ня гірськ... Умовна од... 15. Відомі... роном, ма... Частина ... Деталь гео... тів. 21. Мо...

Освіта

НАШІ СТУДЕНТИ В РОСІЇ

Українські студенти, вибрані з вибраних, навчаються не лише в Канаді, Франції, а й у Росії. І якщо з Гарвардом і Сорбонною все зрозуміло — тут чітко діють «прямі зв'язки», то з МДУ і МФТІ виникають останнім часом деякі проблеми. В тому числі й політичні.

Нещодавно група народних депутатів України, очолювана головою підкомісії з питань вищої освіти Юрієм Гнаткевичем, провела прямі переговори з Комітетом з питань науки і народної освіти Верховної Ради Російської Федерації, в ході яких з'ясовувалися перспективи міждержавного освітянського співробітництва. Результатом офіційної зустрічі стало створення на рівні СНД Міжпарламентської комісії, яка виконуватиме консультативні функції, та міжурядової постійно діючої Конференції міністрів освіти і науки.

Що ж стосується «низів», то сьогоднішні студенти навчатимуться у вузах Росії й України, на тих же «старих» умовах. Нові ж абітурієнти матимуть право вступати до вищого навчального закладу сусідньої держави лише відповідно до встановлених урядових квот. Або... за власний кошт. Втім, всі нюанси останньої умови передбачено узгодити між Україною і Росією до 20 березня.

Катерина БОРУШ.

Запишіть адресу

Київ, Пушкінська, 20, магазин «Фюджі»

Ягі Хоруші, представник відомої японської фірми «Фюджі», і генеральний директор української фірми «Інфоспорт» Володимир Лашкул перерізали червону стрічку — і перед очима присутніх відкрилося диво. Міні-фотолабораторія фірми «Фюджі». Поки йшла презентація нового не тільки для Києва, а й для усієї України магазину, де продаватиметься (за карбованці!) кольорова плівка, спортивні товари, фотокореспонденти зняли багато кадрів і спеціалісти, які пройшли навчання у «Фюджі», не тільки проявили плівку, а й зробили фотографії на пам'ять.

— Це тільки перша ластівка, — поділився генеральний директор «Інфоспорту» Володимир Лашкул. — І прилетіла вона до киян не без допомоги голови Ленінського райвиконкому Анатолія Олександровича Селіванова. Якщо нам підуть назустріч, то незабаром спільне підприємство «Фюджі-спорт» відкриє такі магазини з міні-фотолабораторіями у Львові, Донецьку, Одесі та Черкасах.

— Для нас важливо, що «Інфоспорт» робить діло, — сказав Ягі Хоруші. — Ми вважаємо, що Україна і її ділові люди будуть хорошими партнерами. Наша фірма входить у першу десятку провідних підприємств Японії, і ми раді, що вийшли на ринок України. А цей магазин має сучасний вигляд і повністю передає дух «Фюджі». Успіху вам!

Сергій ЯРОСЛАВОВ.

Зустрічі

В гостях у Марії

— Як, ви не були у Марії? Ніколи? — щиро здивувався водій, коли ми наблизилися до села Маків, що у Дунаєвецькому районі. — А мені здавалося, що її вся Україна знає. Принаймні, Хмельницька область. В усякому разі, сюди, у Маків, відсвяткувати весілля або день народження їдуть з Кам'янця-Подільського та Дунаївців. Ой і смачно готує Марія. Треба обов'язково заїхати...

І наша машина звернула з шосе. Думав, що Марія — це одна з бабусь, які славляться у нашій Україні вмінням виготовляти смачненьку горілочку і закусочку до неї із огірками, часником і салом. А нас зустріла привітна жінка бальзаківського віку:

— Оце я і є Марія. Проходьте в гості... до «Вікторії».

Виявилося, що Марія Малиновська — завідуюча виробництвом комплексу «Вікторія». Вона провела нас затишними залами ресторану, а потім запросила до столу. Ні, не самогонкою славиться Марія. Немає її у «Вікторії». А от смачненькі білі гриби, риба на будь-який смак, млинці на масляницю, салати різні — це вже майстерність Марії та її дівчат, які чаклують на кухні.

А Марія розповіла, де збирає величезні білі гриби і де водиться у районі риба, яку у «Вікторії» і смажать, і заливають, і коптять. Та не буду видавати усі Маріїні секрети. Звертайте з шосе Кам'янець-Подільський — Хмельницький біля села Маків і запитайте, де знайти Марію. І тоді самі зрозумієте, чому саме сюди їдуть з навколишніх сіл і міст. Бо і М. Малиновська, і кухар Г. Луцик, і офіціантки О. Хмелюк та Л. Демидас вас не тільки нагодують смачними стравами, а й зустрінуть радо. Як вміють це робити жінки в Україні.

Отож, жінкам — дяка, а всім — смачного!

Олександр ВОЛОДИМИРОВ.

На знімку: М. Малиновська (праворуч) з Н. Покрайнік.

Фото Івана СУББОТІНА.

село Маків Дунаєвецького району Хмельницької області.

Неймовірно, але...

НАСНИВСЯ ПУШКІН У ЦИЛІНДРІ

У хлопчика був собачка. Хлопчик тяжко хворів. До школи він не ходив. Учителі приходили до нього. Друзів хлопчик не мав. Тож песик заміняв їх. Один він не зважав, що його маленький господар — епілептик.

Якось мама сказала: «Поїдемо в Кременчук. Там є хороша тьотя. Вона вилікує тебе». І хлопчика повезли до тьоті. Вона водила над ним руками. Він відчував тепло. Тричі був у неї, пройшов три сеанси.

Повернувшись до Києва, хлопчик почав одужувати. Минули страшні судоми. Пішов до школи. Тепер нічим не відрізняється від ровесників. Ні фізично, ні розумово.

Тільки собачку жалко. Конвульсії перейшли на нього. Довелося прибрати його з квартири...

Кременчуцька тьотя — Ніна Чернявська. Не повірите, коли скажу, що вона працює директором міського Будинку піонерів. Що закінчила в Дніпропетровську театральне училище, потім — Полтавський педінститут. Бо хіба можуть такі люди, як учителі, вірити в щось надприродне, тим більше бути екстрасенсами, контактерами? Виявляється, можуть. Не від фаху це залежить.

Дивне за нею помічалося давно. В дитинстві часто хворіла, а одужувала незвичним способом — від сильного враження, потрясіння. То сестра ранньої весни занесла до кімнати пучечок зеленої трави. (І це тоді, коли вона бачила за вікном лише сніг!). То Пушкін, поезію якого любить і донині, вві сні прийшов. У циліндрі, з палицею. Прокинулася збудженою і майже здоровою.

На одній із репетицій спектаклю студентці стало зле. Раптом викладач сказав: «Зараз Ніна тобі допоможе». Чернявська навіть не здивувалася, що він назвав саме її ім'я. Зробила перші-ліпші маніпуляції руками, і дівчина прийшла до тями.

Руки. На курсах біоенергетики викладач попросила Ніну Семенівну взятися за клеми вимірювального приладу. Стрілка відразу ж зашкалила. «У вас сильне біополе, — сказала викладач. — Серйозно подумайте над цим». І Чернявська пішла на курси екстрасенсів, де вивчила методику Джуни...

Одного разу до неї завітала знайома Людмила, щоб пройти сеанс лікування. І тут трапилося непередбачене. У Людмили почалися сильні судоми. Чернявська навіть не підозрювала, що знайома хвора на епілепсію. Їй було страшно дивитися на це. Але сеанс нізащо не треба переривати! Невдовзі Людмилі стало краще.

— Тоді я й пригадала епізод із свого дитинства, — каже Ніна Семенівна. — Бабуся повела мене до церкви, де я вперше побачила таку картину: серед приміщення лежав худий чоловік і корчився в страшних судомах, а над ним стояв священик, читаючи молитву. Бабуся пояснила, що у цього чоловіка — чорна хвороба і батюшка її виганяє. Лише недавно я зрозуміла, що то було для мене провидінням. Вийшовши на контакт із Вищими Силами, які мене ведуть, сказала: «Відчуваю, що це моє! Хочеться лікувати епілепсію. Чи зможу?» «Лікуйте!» — була відповідь.

Дехто може скептично усміхнутися: контакти, Вищі Сили... Але не поспішайте. Почитайте книгу відгуків, зустріньтеся з людьми, які пройшли «через руки» Чернявської, і задумаєтеся: «Щось та є в цій невисокій худорлявій жінці». Недарма ж у Кременчуці госпрозрахункова поліклініка надала їй кімнату для прийому і лікування хворих. Недарма її з нетерпінням чекають у Києві, де вона проводить сеанси з епілептиками, людьми, що страждають від психічних захворювань.

...Побачивши, що я люблю сидіти, поклавши ногу на ногу, Ніна Семенівна нагримала: «Ноги не повинні схрещуватися. Руки теж. Так ви замикаєте свою енергію і вона не діє у вашому організмі. Руки, ноги можете схрещувати лише в тому випадку, коли відчуваєте, що на вас хтось або щось негативно впливає». Отож, любителі «схрещування», подумайте над цією порадою. Чого на світі не буває!

Олександр ВИНОКУРОВ.
Київ.

КРОСВОРД

По горизонталі: 4. Козацький літописець. 7. Нащадок європейських колонізаторів у Латинській Америці. 8. Старовинний головний убір заміжньої жінки. 9. Явище розчинення гірських порід водою. 11. Умовна одиниця у віршуванні. 15. Відомий французький астроном, математик, фізик. 18. Частина радіоапаратури. 20. Деталь геодезичних інструментів. 21. Модель людського тіла в натуральну величину. 22. Сіль азотної кислоти. 23. Застаріле судно, застосовуване як житло. 24. Поема Байрона. 26. Штат у США. 28. Рослина родини кипарисових. 31. Живописний твір круглої форми. 32. Розмінна монета в Монголії. 33. Деталь дирижабля. 34. Пристрій, що забезпечує протікання струму в певному напрямі.

По вертикалі: 1. Грунт під позолоту виробів з дерева. 2. Шрифт. 3. Деталь прядки. 5. Видатний український актор. 6. Частина чесальної машини. 10. Циліндрична верхня частина будівлі. 12. Столиця африканської держави. 13. Елемент сцени. 14. Північний морський птах. 16. Російський мореплавець і географ. 17. Бразильський танець. 18. Основа чого-небудь. 19. Станова організація Давньої Русі. 25. Острів у Карібському морі. 27. Музичний темп. 28. Декоративна група дерев у парку. 29. Вуздечка без вудил. 30. Давньоримська посудина.

Відповіді до кросворда, надрукованого 29 лютого

По горизонталі: 1. Бартер. 5. Вакула. 8. Ягода. 9. Дубняк. 10. Глотка. 11. Абака. 12. Русак. 15. Капут. 17. Бор. 19. Лампада. 20. Астарта. 21. Лак. 23: Балда. 25. Канва. 28. Котел. 30. Крісло. 31. Аркада. 32. Апорт: 33: Нектар. 34. Ікарія.

По вертикалі: 1. Бендер. 2. Тронка. 3. Ряска. 4. Гопкало. 5. Ванга. 6. Калоша. 7. Атлант. 13. Удача. 14. Краса. 15. Каток. 16. Устав. 17. Бал. 18. Рак. 22. Артемон. 23. Баклан. 24. Деспот. 26. Анкета. 27. Аварія. 28. Комар. 29. Лапті.

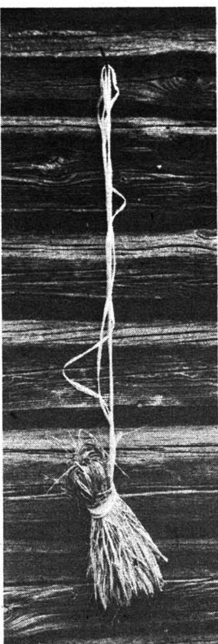
Черговий по випуску новин Віталій ЖЕЖЕРА. тел 441-88-72.

Наша родина

МАМИНА КАЛИНА

...І знову забагряніла червоними кетягами посаджена колись ненькою червона калина. І знову, коли підходжу

до неї, чується мені мамин напутній голос:

— Шануй, сину, людей... Вір їм, роби для них добро. На добрі, синку, світ тримається...

І знову мучаюся, думаючи про те, що не зробив головного для своєї мами, а значить, і для себе. Бо не уявляв себе без неї. Не зробив майже нічого аби зберегти їй життя. Не встиг. А міг би встигнути...

Батька не стало, коли мені було два роки, і мама виховувала мене сама. Дуже скрутно малося їй! На мені, як і на кожному кучерявому малому хлопцеві, швидко «горіли» черевики, не проминали нагоди зачепити мої штани сучкуваті перелази та деревії. І не чув я ніколи в таких випадках материного крику. Дитина, казала, є дитина. Тільки зітхала. Старалася на свою інвалідську пенсію, щоб я ходив зодягнений і взутий не гірше за інших дітей.

Радість у моєї мами була якась особлива. Світла, мов ранкова роса. Принесу, було, зі школи гарну оцінку, а для неї мов свято в хаті. Закінчив з відзнакою культосвітнє училище, і вона горнула мого диплома до серця. Вступив до університету, то й зовсім розчулилася.

До дрібниць тепер усе згадується: материнська самовідданість, любов, ласка. І стискається серце: а чи завжди я був до мами такий же чуйний, такий уважний, як вона до мене? Чи завжди віддячував їй тим же?

А не завжди. Все кудись поспішав, все якось не вистачало часу за молодими своїми особистими інтересами. Здавалося б, дрібниці: не виконав прохання, підвищив голос. Але яким душевним болем потім відгукуються ті дрібниці! Чому лише потім ми починаємо дорожити кожним поглядом, словом і жестом рідної тобі людини?

Не один раз підходжу до калини, і завжди до горла підступає гіркий згусток. Прости мене, мамо!

Прихилив би я зараз до своєї матері небо.

Немає до кого.

Не барімося з ласкою до своїх матерів! Поспішаймо робити їм добро! Допоки вони живі...

Володимир КОЗАК.
Мостиська
Львівської області.

Фото Богдана **ПРИЙМАКА.**

День народження

ЖІНОЧА «КОНВЕРСІЯ»

Завдяки турботам агрофірми імені Макара Посмітного, що в Березівському районі, успішно переведено на «мирні рейки» кращу половину одного з військових гарнізонів неподалік Одеси. Поки чоловіки - авіатори далі вдосконалюють бойову майстерність, їхні дружини не нудьгують — вони працюють у швейному цеху, спеціально створеному для них агрофірмою в селі Розквіт.

— Хоч відстань до гарнізону й немала — 20 кілометрів, — каже голова агрофірми Валерій Титенко, — та на нашу пропозицію відгукнулося близько 80 жінок, багато з яких навіть малолітніх дітей мають. Бо побачили не стільки нашу, скільки свою вигоду.

Яку саме? По-перше, додатковий приробіток до сімейного бюджету (а він тут досить вагомий) — не зайвий, особливо тепер. По-друге, вирішується чимало проблем із забезпеченням сімей продовольством — агрофірма реалізує (причому значно дешевше, ніж на ринках) своїм працівникам усе те, що виробляє. Нарешті, діти підростають не в чотирьох стінах, а серед ровесників у дитсадку в Розквіті, де й умови чудові, й усе безплатно. А як, запитаєте, вранці сюди та ввечері додому добиратися? Тут проблем немає — фірма виділяє для цього спеціальні автобуси.

У вигоді для дружин військовослужбовців ми, отже, переконалися. А який сенс у «жіночій конверсії» має агрофірма? Досить сказати, що цех, де працюють приїжджаючі, в нинішньому році планує випустити швейних виробів на мільйони карбованців. Важливо й отаке: у «пікові» сезонні роботи — під час догляду за просапними культурами, збирання врожаю на городах і в саду — цех тимчасово припиняє роботу, і всі його працівниці дружно приєднуються до справ у полі, де о такій порі кожна пара робочих рук — на вагу золота.

Залишається додати, що чоловіки-офіцери теж не проти отакої «конверсії». Навіть стверджують, що в результаті стосунки з дружинами стали в них куди сердечнішими.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Одеса.

«ЯК ЛЕГКО ВІД ТОГО, ЩО ТВОРИШ ДОБРО!»

В Обухові, районному містечку, що недалеко від Києва, природа створила прекрасний ставок. Свого часу водилася тут риба, плавали красені-лебеді. Та люди перетворили його на велику помийну яму — з чиєїсь «легкої» руки з усіх кінців міста почали звозити сюди сміття і зсипати на береги. Ставок замулився, зникла риба, навіть місцеві качки не ризикували спуститися до води, якої залишилося сантиметрів з двадцять та й та чимось тхнула.

Природа мовчки зносила образи, мовчали й люди, які жили понад ставком, либонь самі були не без гріха, теж виносили сюди всілякий непотріб з двору. Чим усе це скінчилося б, відомо: ставок потихеньку зник би, яму засипали б, а зверху щось побудували. Таких прикладів — скільки завгодно в нашій Україні.

Може, саме так і було б, якби не Надія Миколаївна Бондаренко, що живе по вулиці Пушкіна, якраз біля ставка. Не могла більше терпіти такої наруги — почала оббивати пороги районного начальства, просячи їхнього наказу, щоб вичистили ставок, доводячи при цьому, що це було б прекрасне місце відпочинку для обухівців. Та від неї скрізь відмахувались, а дехто й узагалі до кабінету не пускав.

Не дочекавшись допомоги, жінка власним коштом найняла кількох робітників, і ті бульдозером вигребли мул, підсипали береги. Сама ж почала стежити, щоб люди більше не звозили сюди сміття. З того часу (а було це шістнадцять років тому) вона постійно стежить за ставком і всю свою пенсію віддає то на очищення його від намулу, то на саджанці, щоб посадити дерева навколо води. Природа вміє віддячувати. З часом води прибуло, заяскріла вона на сонці чистими блискітками, і вже не тільки Надія Миколаївна виходила на мальовничий берег, щоб помилуватися красою.

Останнім часом у неї з'явилося багато друзів із «Зеленого світу». Зрозумівши безкорисливість її дій, Надію Миколаївну почало поважати навіть районне начальство. Тепер уже, коли вона приходить з яким-небудь проханням, її уважно вислуховують, чим можуть допомагають. Але не всі. Не може зрозуміти Надія Миколаївна, чому її зневажає голова райвиконкому, колишній перший секретар райкому партії Ременюк Микола Андрійович. Не пускав її до свого кабінету, будучи на попередньому посту, не пускає її і тепер.

Та ще й невідомо чого погрожує: мовляв, нехай вона й близько до того ставка не підходить, бо то не її ставок. Виходить, як він був помийною ямою — господаря не було, тепер же кожен хотів би бути його власником. Та ще якби міг, то й обгородив би його, щоб за кожний погляд люди гривеник платили.

За листом читача

Тепер таки й справді є на що подивитися: попідростали деревця, лави стоять — можна сісти й відпочити. Влітку це улюблене місце відпочинку і дорослих, і малечі: хлюпаються у водиці всі, хто хоче.

А два роки тому на березі ставка з'явилося кафе. Це теж потрібно людям, і все було б гаразд, але помітила Надія Миколаївна, що над самою водою будують стічну яму. Кинулася вона знову до районного начальства — ті й слухати не хочуть. Поїхала тоді до найвищого органу — ЦК Компартії, розповіла все, і там її зрозуміли. Тільки після дзвінка з Києва будівельники відступили від води.

Здавалося б, ну чого ще треба — почистила ставок, то й угомонися, а їй раптом заманулося посередині ставка ще й острівець зробити. Знову наймає робітників, ті намивають мулу й піску — і острівець готовий. Потрібен місток, а де ж узяти дошки для нього та ще й у такий тяжкий час? Допомогли місцеві будівельні організації, які навіть частково оплатили вартість труб і дошок. Основне — знову за її кошти. Зате наступного літа і діти, і дорослі мешканці Обухова матимуть змогу відпочити на рукотворному острівці.

Слухаю Надію Миколаївну й дивуюся: сама ж бо невиліковно хвора, а скільки в неї енергії й бажання щось робити для людей. Чи нема своїх потреб, щоб на них гроші тратити, а не платити за якийсь там ставок?

— Чому нема, є, — сміється. — Он шафу для одягу так і не купила. Зберу гроші, а її то в магазин не привезли, то вже хтось інший купив, а я знову не встигла. Та й ще багато чого, але скільки мені ще треба! Врешті, хіба це так важливо порівняно з тим, щомоїми зусиллями повернуто життя ставку? Тепер уже всі кинулися захищати природу, а раніше? Хто хотів займатися маленькими річками та ставками, і скільки їх зникло з лиця землі?

Я теж пригадала своє дитинство. Скільки виходила за коровою малою пастушкою, і до цього часу пам'ятаю, з якого джерела била найсмачніша вода. Тепер їх немає — галаслива кампанія меліорації знищила все: і джерела, і пасовиська, — а разом з ними зникло оте таємниче, святе, що, як пуповиною, зв'язувало людину і природу...

«Тепер мене від ставу проганяє наш голова райвиконкому, — пише в листі до редакції Надія Миколаївна. — Він твердить, що я не маю права навіть глянути на ставок. Але ж я вичищала його не тільки для себе, я ж не закрию його на замок, а хочу, щоб усі-всі відпочивали на його берегах, щоб їм хоч трішечки було добре, а мені досить відчуття того, що я зробила людям приємне».

Марія ДАВИДЕНКО.

СПРОБА САМОНАВІЮВАННЯ

Катеринина вітальня

Навіщо нам з вами, любі мої жінки, екстрасенси? Особливо 8 Березня? Невже ми собі ради не дамо? Та не може такого бути! Он і чоловіки допомагають — квіти подарували, посміхаються, вітають, навіть ручку поцілували... Ніби вперше справжню жінку побачили! Повірити б, що й справді — свято... А що заважає? Та нічого! Починаємо. «Я добре виспалася, клопоти зникли, я ніколи не стояла в черзі, мені не треба готувати обід, я чудово виглядаю, сукня мені до лиця, макіяж зробив найкращий фахівець у фешенебельному салоні, парфуми щойно привезли з Франції... Обережно, не спіткнутися б: біля дверей кошик із квітами від закоханих у мене чоловіків. Після вчорашнього прийому відчувається втома, але то нічого, трошки коньяку — її як рукою зніме... Боже, куди б подіти ці троянди — вся квартира ними заставлена! Не дивно — адже давно світ не бачив такої чарівної жінки, з такими бездоганними манерами, з таким вишуканим смаком, з таким зворушливим тембром голосу, з таким... з таким... І так буде завжди, щохвилини, щодня...». Повірили? От і добре. А тепер заходьте у гості, сподіваюся, вам буде цікаво познайомитися з моїми друзями, і ви трохи відпочинете від повсякдення. Як все-таки гарно, що не все ми запозичаємо у західних жінок! Вони ж, бідолашні, такого свята не мають і за рівноправність борються. А нам цього робити не треба, ми ту рівноправність давно маємо, а крім неї маємо ще таке чудове свято, коли можна зупинитись і сказати собі: «Я — Жінка!» І... ніхто не заперечить.

Ось і «вітальня» моя знову прочинила двері (вперше це трапилося минулого року в № 2 «Голосу України» від 3 січня). Сподіваюсь, ми тепер з вами знову будемо часто зустрічатися, а поки що — даваймо влаштуємо собі свято!

Наталя ДЗЮБЕНКО

* * *

І ніжності біль виростає із темної бездни,
І ніч відступає повільно, як жінка. Відпливи
Замислених брів. Потьмяніла росинка не скресне
І через століття в такому солодкім пориві.

І голос у голос. Як тремоло довго стихає.
То зморок, то німота. То ще щось, чого я не чую.
Лише відчуваю, що часу в нас більше немає,
Бо димом цигарки в одкриту кватирку лечу я.

Я тінь голуба, пазутинка того смолоскипа,
Вгортаюсь у стіни, у книги, в трамвай, у себе...
За істину плата? Я плачу невидимим схлипом,
Яка це неправда, що мало для щастя нам треба!

Бо очі і руки віддали всю барву блакитну,
Бо в вічнім сирітстві ми є не боги, й не факіри.
Світанок одріже два серця холодною бритвою,
А день переплавить на чорне, на біле, на сіре...

А світ перетрусить гуркливим незмащеним возом,
Де всякої всячини: гамір, плітки, веремії.
О, зверхність мужчини, сумна і банальна, як розум,
Що міря майбутнє, та тільки минуле не гріє!

ЇЇ ДРУГЕ ОБЛИЧЧЯ

З новими часами слова «біржа», «брокер» та інші стають звичними. Жінок-бізнесменів у нас на пальцях перелічиш, тому здивувалася, дізнавшись, що директором відомої біржі «Фархан» є чарівна молода жінка. От і вирішила перевірити, чи правда, що жінки, які виконують чоловічу по суті роботу стають схожими на чоловіків...

Кватирка для душі

— Жанетто Юріївно, вам не страшно керувати біржею?

— Страшно. Але не в тому розумінні, що я — жінка керую чоловіками. Просто за таких непевних часів важко робити бізнес, а ще важче — нести відповідальність за колектив. Коли читаєш закони, які приймає наша Верховна Рада, одразу в око впадає те, що заважатиме закону працювати або дасть привід для зловживань. Не дивуйтесь, адже я — юрист-практик. Спеціалізувалася на кримінальному праві.

— Скажіть, а ваші чоловіки не комплексують з того приводу, що ними керує жінка?

— Та ніби ні. (Звертається до одного з підлеглих, який цієї миті спілкується з комп'ютером: «Сергію, тебе не дратує, що дає вказівки жінка?» — «Абсолютно»). У нас працює 25 фахівців, в основному — юристи та економісти. З них — чотири жінки, включаючи й мене. І всіх своїх співробітників дуже люблю. У нас взагалі чудові стосунки: навіть вільний час намагаємося проводити разом.

— Як ставитеся до 8 Березня? Це для вас свято?

— Звичайно. Але не можу пробачити нашому суспільному ладові те, що мене виховали не як жінку, а як суспільну істоту. Не можу жити без роботи, хоча хатню роботу теж дуже люблю. Моя бабуся — німкеня, отже, в сім'ї оті три «К» (кухня, кіндер, кірхен) культивувалися. Дуже люблю шити, плести, готувати смачні страви. Але вдома переживаю, що за той час могла вирішити якусь справу, а на роботі іноколи дуже хочеться поспілкуватися із сином...

— А чоловік не має нічого проти вашої роботи?

— Він також бізнесмен — директор фірми «Щит», отже в сім'ї — повне взаєморозуміння. Бувають, правда, проблеми з сином. Хоча він і дуже самостійний у свої 8 років, але ж не завжди кидатимеш дитину саму вдома. Інколи привожу сюди, на біржу. Поки працюю, він вчиться працювати на комп'ютері.

— Як вам взагалі живеться — легко?

— Не могла б такого сказати — надто велика відповідальність за людей. Ось нині збираємося перереєстровувати фірму — заробили право бути засновниками, розширюємо сферу діяльності, починаємо співпрацювати з іншими фірмами, зокрема з «УкрІНКО», скоро закінчимо ремонт і знову проводитимемо торги і аукціони...

Отож, як ви вже зрозуміли, мені так і не вдалося надовго відірвати увагу Жанетти Половникової, жінки-бізнесмена, від виробничих проблем. Очевидно, так і має бути: такі вже ми з вами повиростали. Так трапилося і з іншою співрозмовницею — актрисою театру російської драми імені Лесі Українки Надією КОНДРАТОВСЬКОЮ. Втім, судити вам. Отже:

— Надіє Дмитрівно, кажуть, що жінки майже завжди грають якусь роль, вірніше, ролі у повсякденному житті. На погляд професійної актриси — це так?

— Щось у цьому є. Хоча я абсолютно не вмію говорити неправду. Особливо вдома. Навіть, коли треба, ну, наприклад, гості на поріг, а я дуже втомлена. Треба б зіграти гарний настрій... Ніколи не виходить. Обов'язково хтось помітить. Чи то погляд видає, чи ще щось, не знаю.

— Але ж гра — не обов'язково брехня. Елементарна ситуація: чоловік прийшов додому стомлений, засмучений. Невже не намагатиметеся розважити?

— Звичайно ж, спробую. Але не грою. Зроблю так, аби стало спокійно і затишно, зварю, зрештою, його улюблений суп з фрикадельками. Існує ж безліч способів показати своє співчуття, не вдаючись до нещирості...

— У вашій сім'ї є лідер?

— Швидше ми рівноправні. До того ж я дуже самостійна людина, але останнім часом чомусь відчуваю потребу порадитися з чоловіком, відчути його підтримку...

— Може, просто хочеться відчути себе жінкою?

— Очевидно, так. Оця жіноча сутність дається взнаки навіть у роботі. Ось, наприклад, в останньому спектаклі «Запрошення до замку»... Режисер якось сказав мені: «Надю, ви маєте бути «білою мишею», з вічною краплиною під носом, з роззявленим ротом»... Якось так прикро стало. Думаю, я ж іще не стара, не страшна, хочеться зіграти якусь красуню, все-таки — жінка. А останнім часом граю старих. Та потім заспокоїлась, а нині навіть щаслива, що вдалося знайти саме той образ. І в собі щось нове відкрила, адже мадемуазель Капюла, яку граю, має щире серце, величезну відданість і ніжність...

— Як ви відпочиваєте?

— Коли працюю над роллю — ніяк. Не можу дивитися телевізор, слухати радіо. Ніби випадаю з життя. А взагалі дуже люблю природу, із задоволенням порпаюсь на присадибній ділянці, виїжджаємо з чоловіком на прогулянки до лісу. Дуже любимо куховарити, люблю шити. Шкода, часто бракує часу...

Розмови вела Катерина ВОРОНЕНКО.

Невигадана історія

Початок хронічного свята

Чому у нас завжди при слові «хронічний» думають про одне й те ж? Варто його вимовити, і у співрозмовників обличчя, мов на похоронах... А у мене — хронічне свято, смійтеся, смійтеся, від усього серця зичу вам такої ж «хроніки», яку сам маю. І почалося це хронічне щастя, хочете — вірте, хочете — ні, саме увечері Восьмого березня кілька років тому.

Якби не 8 Березня, і не підозрював, що воно таке — щасливе кохання. Знову смієтеся?

Так-от, кілька років тому моєму другу сподобалась одна дівчина. Він був дуже сором'язливий, тому й попросив мене — «серцеїда» — познайомитися і напроситися у гості. Подумаєш, велика справа. Познайомився, розповів про друга, слово за слово, запросила вона нас у гості на 8 Березня. А вже біля під'їзду згадали, що непогано було б шампанського хоч пляшку принести, окрім квітів. Залишився мій друг біля під'їзду на лавочці чекати, а я — мерщій до автобуса та в «Універсам» (за дві зупинки від метро «Лівобережна» жила та дівчина, а шампанське тоді ще можна було вільно купити). Їду автобусом, людей — як оселедців у діжці, всі з квітами, з пакунками. Коли чую — співає якась дівчина «Старый пиджак» Окуджави під гітару. Потім ще якісь пісні туристичні почала співати. Проштовхався до тієї компанії. Дивлюся — три дівчини, до того ж — всі вродливі, і хлопець з ними. До тієї, що співала, протовпитися не вдалося, тож у подружки запитую: «А де б вас іще послухати?» Тут якраз зупинка, ми вийшли. Та, що співала, почула нашу розмову й каже: «А поїхали з нами!» Підхопили мене під руки, я, правда, не дуже пручався — розгубився від несподіванки, завели до метро... І поїхав з ними до гуртожитку КІБІ на дискотеку (хлопець виявився студентом цього інституту).

Танцювали, потім усю ніч співали, вірніше, дівчина співала, друзі їй підспівували, а я слухав і милувався...

Про друга, який залишився чекати на мене біля під'їзду, про дівчину, що йому подобалася, про матір, яку не попередив, згадав лише у метро, коли ранком поверталися додому. Найсмішніше, що дівчина мого друга, до якої ми мали йти у гості, ще й телефону не мала, а друг не знав її номера квартири і прізвища. Весело... Недарма кажуть, що у коханні кожен — за себе.

Із співучою розумницею ми розпрощалися, забувши обмінятися координатами — надто вже стомлені були. Місяць нею марив, все думав — як розшукати. Як на гріх, і кімнати у гуртожитку не пам'ятав, і хлопців, що там жили, не впізнав би на вулиці — тільки на сирену свою дивився... Так, як Василь сьогодні на неї дивиться. Та не бійся, я не ревнивий!

Рівно через місяць, день у день, мене покликали до телефону. Годині о третій ночі (я працював в нічну зміну). Дівочий голос почав із запитання: «Чи не ви той Валерій, який пішов за шампанським і повернувся лише на ранок без нього?». Я онімів. Наступного дня ми подали заяву, через два місяці побралися...

Як вона мене розшукала? Виявляється — елементарно. Я тоді сказав, де працюю, а чоловік її подружки колись працював на моєму місці, отже, розклад роботи, номер телефону та ім'я були їй відомі. А ви кажете — жіноча логіка.

Записала Христя КРУМКАЧ.

Фото Анатолія ЛІСОВИЦЬКОГО.

На парламентському олімпі сьогоднішні герої раз по раз схоплюються із сьогоднішніми богами.

Комусь розкидати каміння...

А збирати кому!

Для Салія це питання давно перестало бути риторичним. Як і п'ять, і десять років тому він на Подолі. Разом із однодумцями терпляче розгрібає завали, навергані в революційному екстазі товаришами по колишній правлячій партії.

Він не приховує, що однаково остерігається як революціонерів-радикалів, так і тих, хто не може «поступитися принципами».

Не по-сучасному!

Так, за ним і раніше водилися грішки. Секретар столичного райкому партії вшнипився в дореволюційну(!) історію Подолу, загравав з неформалами, далеко не по-капеересівськи розумів перебудову.

Не жалували його колишні авторитети. За те, що не був правовірним.

Недолюблюють і деякі нинішні. За те, що швиденько не перекинувся до другого бога.

Іван САЛІЙ: «ДО ПАРТІЇ УЖЕ АПАТІЯ... ДО ПОДОЛУ, ЯК І РАНІШЕ,— ЛЮБОВ»

— Іване Миколайовичу, раніше ви чинили опір комуністичному начальству з його «геніальними» ідеями. Нині, у Верховній Раді, із демократами не завжди розумієтеся. Ви що — «бий білих! бий червоних!» — ні за кого?

— За здоровий глузд у будь-яких обставинах. А щоб завжди керуватися тільки ним, головне — зберігати незалежність. У цьому переконався на власному життєвому досвіді.

У мене апатія до політичних партій, угруповань. Це знову якісь лідери, знову треба повторювати те, що вони проголошують. А якщо я не з усім згоден?

Прагнув завжди служити не лідерам, а корисній для людей справі. Невже відновлені нами на Подолі церкви, повернуті історичні назви вулиць, відроджений гончарний промисел, ковальська справа, надані умови для творчості художників (і, як результат, відкриті на Андріївському узвозі численні картинні галереї, майстерні, магазини художніх виробів) — невже все це й інше, започатковане нами задовго до 24 серпня, суперечить справі розбудови незалежної України? Невже не служить тій же самій меті?

— У вашому послужному списку чимало посад. Сьогодні ви — народний депутат України, очолюєте Подільську райраду та її виконком... Але ким реально почуваєте себе?

— Заложником ідеї відродження історичного Подолу. Коли вона тільки народилася в перших ентузіастів, мало хто поділяв наш оптимізм і віру в реальність цих планів. Адже раніше кожен крок треба було виборювати у політичних дебатах з вищими керівниками. Та, як то мовиться, «караван ішов». Сьогодні теж, звичайно, важко. Та це вже труднощі зовсім іншого, об'єктивного характеру. Нині це в площині конкретних господарських справ. Приміром, цього року політучилище звільнить більшість приміщень для Києво-Могилянської академії. Це вже зробила Академія наук. Потрібно відселяти лікарню. І все реставрувати, ремонтувати. За які кошти? Якщо два останні роки наш район мав 12—15 мільйонів понад бюджет, що їх вкладали в соціальні програми й відродження Подолу, то сьогодні дефіцит бюджету росте на очах.

У Києві завершується розподіл комунального майна. Нам би радіти, що районна влада вперше одержує у своє розпорядження конкретну власність. Ми, звичайно, й радіємо. Та як скористатися цим правом, адже всі будинки необхідно ремонтувати, опоряджувати, утримувати? От і метикуємо, викручуємося, звертати нема на кого.

— Але, справді, якби Верховна Рада так не забарилась із Законом про оподаткування підприємств, якби подбала, щоб зміст його був мудріший і далекоглядніший, то не скаржилися б ви сьогодні на фінансовий дефіцит. Таке враження, немов наш парламент дедалі дужче відстає від часу, від потреб держави й суспільства.

— Щиро кажучи, я незадоволений нашою роботою у Верховній Раді. Що запізнюємось, а що й неграмотні, довгі, плутані ухвалюємо закони, незрозумілі навіть фахівцям, не те що звичайній людині.

Ніколи не погоджуся, що процес підготовки законів має бути таким, який він у нас. Замість того, щоб добре попрацювати з компетентними консультантами, науковцями, практиками, а на пленарному засіданні лише зробити невеликі уточнення й проголосувати, ми зазвичай починаємо довготривалі дебати перед телеглядачами.

Бо курйози з такими документами потім обертаються великою бідою для суспільства й кожного з нас зокрема. В проголосованому законі ми знизили податкові ставки. Значить, попереднє наше рішення було помилковим? Хто його запропонував, з кого за це спитали? Відповіді немає. Та це не все. Тепер наші податки вищі, ніж у сусідів по СНД. Виходить, вони дужче зацікавлені в інвестиціях і розвиткові підприємництва? Можемо не сумніватися: значні капітали, що могли бути вкладені в економіку України, перекочують до інших республік колишнього Союзу. Нам заманулося мати бездефіцитний бюджет, а при цьому ще й широкий асортимент пільг для найрізноманітніших категорій населення. Тим часом як держава має утримувати лише хворих і старих. Тож, через свою безграмотність і варварський підхід до підприємництва, ми одержали в бюджеті нуль. І це не останній урок.

— Чимало емоцій викликав у народних депутатів проект Закону про представника президента. Дехто сприйняв його як замах на радянську владу на місцях. А ви? Адже вас цей закон торкнеться безпосередньо.

— Думаю, за нинішніх зовнішніх і внутрішніх обставин мати на місцях представників президента нам просто необхідно. Ідея автономізації регіонів, областей і навіть міст, яку час від часу намагаються розпопуляризувати, сьогодні не сприятиме зміцненню нашої державності. Якщо ми обрали президента й щось від нього вимагаємо, то він справді повинен мати владу. Але безперечно, що людині на посаді президентського представника, аби успішно виконувати свої обов'язки, необхідно буде якнайтісніше співпрацювати з депутатами місцевої Ради.

Президентське правління — знову диктат, скажете ви. Щоб цього не сталося, ми й повинні закласти в законі надійний механізм противаги.

— З одного боку, ми покладаємося на закордонні інвестиції й допомогу. З другого — дедалі частіше звучить застереження: іноземці за безцінь розкуплять Україну. Згадують недобрим словом і Салія: своїх, мовляв, не пускає, а розпродує Поділ заїжджим багатіям, які юрбами до нього ходять.

— А що ж нам, відгородитися стіною й ні з ким не спілкуватися? Спілкування, знайомств ми не боїмося, всіх ділових людей радо приймаємо. У мене особисто вже відбулося кілька сот зустрічей з представниками закордонних фірм. Та контакти контактами, а контракти — річ серйозна. Підписуємо їх, добре все вивіривши, зваживши. І, на жаль, поки що уклали угод менше, ніж могли б собі дозволити. Остерігаємось, адже нас обрали люди, довірили владу і, перш за все, маємо для них і для Києва зберегти цей унікальний район. А заповзятливих дітей лейтенанта Шмідта сьогодні хоч відбавляй. Тому добре перевіряємо своїх потенційних партнерів. Є можливість — намагаємося й за кордон відрядити когось із наших працівників, щоб переконатися в діловій та фінансовій надійності тих, з ким збираємося співпрацювати.

Ось чому сьогодні на Подолі тільки чотири спільних підприємства. І то я вже з'ясував, що в одному випадку ми все-таки помилилися, тепер цей прорахунок виправляємо.

А серед інших — спільне із західнонімецькими фірмами підприємство «Діловий Київ», яке за контрактом зобов'язалося відремонтувати й опорядити під офіси, апартаменти старі, давно відселені будинки на Контрактовій площі, до них у міста вже багато років руки не доходили.

Ще одне спільне підприємство, «Узвіз», започаткували наші американські співвітчизники. Мова про те, щоб довести до ладу «замок Річарда». Зберегти його зовнішній вигляд неторканим, але всередині опорядити як готель світових стандартів.

— Знаю, знаю. Пам'ятаю, скільки було суперечок навколо цієї ідеї. Але ж десять років стоїть будинок з вибитими вікнами, скоро геть розвалиться. А ніхто більше, ніж на дискусії, — на роботу — не зважився.

— З кожним днем доводиться дедалі менше розраховувати на державні субсидії, допомогу, на молодечий ентузіазм. Тож і раді, коли знаходимо порядних, ділових закордонних партнерів.

— Читала ваші слова, що нині маємо посилати за кордон дітей, бо світ перестав довіряти нашим дорослим...

— Вирвавшись на чужі простори, наші, так би мовити, вільні бізнесмени і навіть урядовці немовби втрачають голови, забувають, що й кому обіцяли, які документи підписували. Наче й не знають, що контракти треба виконувати, що це важка робота, а не лише привід для закордонного відрядження. Інші думають: якщо вони вдома всіх навколо пальця обвели, то їм це вдасться й деінде. І всі чомусь вважають, що Європа, Америка зобов'язані нам допомагати, любити нас, закидати подарунками. Кому це сподобається у світі, де ніщо задарма не дається?

Тим більше, хто гарантує наші наміри й контракти? Національний банк? Він убогий, як і всі ми. Законодавство? Воно, як погода. Сьогодні ми, приміром, маємо право (напівлегальне) дати приміщення лише в оренду, лише з туманною перспективою викупу. Капіталістові, щоб він повірив нам і захотів допомогти Україні, треба впевнитися, що він вкладає гроші в своє, у справу, що принесе користь завпереше йому.

А подільських дітей ми справді намагаємося якнайчастіше відряджати за кордон, тільки-но знаходимо таку можливість, а також за допомоги наших партнерів, спонсорів, друзів. Їздили до Франції, Греції, Болгарії тощо. І не тільки на лікування. Подорожують юні артисти — нехай світ бачить, що український народ також талановитий! Їздять і просто школярі на екскурсії, у гостину до ровесників. Може, їхнє покоління вже виросте європейським, незакомплексованим, незіпсутим міфічними ідеалами й облудними цінностями. Одне слово, я обома руками за дитячу дипломатію. І ті сім'ї французьких українців, в котрих гостювала наша малеча, теж задоволені.

— А що робити нам, дорослим?

— Вчитися менше говорити, а більше дотримувати своїх слів, більше працювати.

Ні, я на демократів не натякаю. Демагогія — добре мені знайомий прийом і компартійної діяльності: заміняли роботу нескінченними пленумами, семінарами, конференціями. Провів нараду і задоволено потирає руки: все, справу зроблено. А сьогодні: виступив на телебаченні — і герой. Шкода, нову Україну намагаємося будувати в старий спосіб.

Ось нині критикують усі підряд уряд, прем'єр-міністра. А програми альтернативної, законів ніхто не пропонує.

Або яку треба було мати мету, які інтереси, щоб розпалювати суперечку навіть навколо питання про тризуб? Мене, приміром, давно не треба переконувати, що цьому державному символові вже понад тисячу років.

Певно, вже досить змагатися, хто більше й краще молиться на незалежність України. Маємо працювати на зміцнення її економіки.

— Раніше у вашому кабінеті за спиною висів портрет вождя. Нині на стіні знову портрет...

— Це ж Петро Могила...

— Так, я пригадую, як у нашому давньому додемократичному інтерв'ю ви зауважували, що Феофан Прокопович, Петро Могила — найшановніші вами діячі. І не збираюся закидати, що зраджуєте колишніх кумирів...

— Цей портрет подарував мені Юрій, Юрко Чопівський, американський українець, щира й ділова людина. Купив на Андріївському узвозі й підписав, що, на його думку, я був би непоганим мером Вашингтона. Приємно, що тут приховувати? Але залишається картина поруч зі мною справді тому, що зображено на ній людину, чий дух уже давно наснажує й підтримує не тільки мене.

— Не знаю, як вашингтонці, а чимало киян були б не проти бачити вас київським мером.

— Спасибі на доброму слові. Але манни небесної я б нікому не пообіцяв. Сказав би відверто: Київ поки що не має авторитету справжньої європейської столиці, здобувати його нам з вами. Кияни повинні усвідомити, що ні годувати, ні охороняти, ні возити їх по закордонах лише за те, що вони — жителі столиці, уже ніхто не буде. Тільки наполегливою працею розв'яжемо свої соціальні й економічні проблеми.

А критиків за покликанням уклінно попросив би місяць-другий перепочити.

Розмову вела
Наталія ЗІНЕЦЬ.

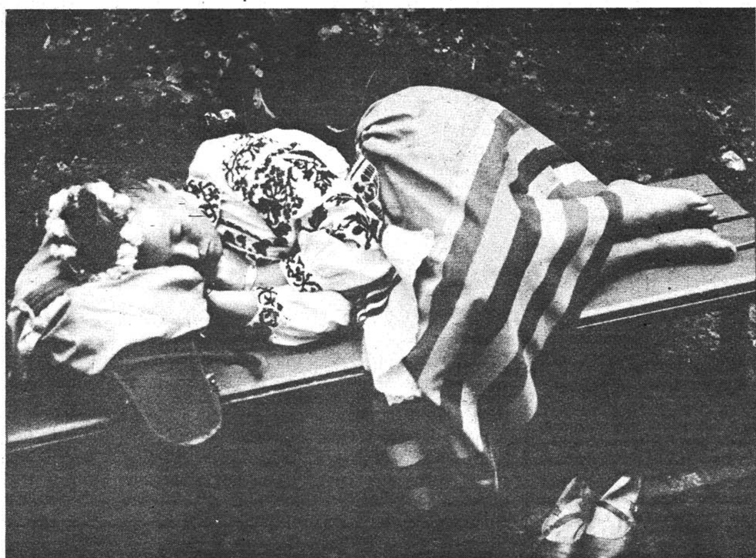
ВЕСНИ І ЖІНКИ ВІЧНА ТАЄМНИЦЯ

Весна і світло від жінок
коти зійшлися під панеллю
такі м'які й п'янкі пастелі
з вербових котиків вінок
І враз з-під снігу почуття
струмком вина тремтяча квітка
внесе до серця бозна-звідки
якесь нове й щемке буття
Бо ця весна така духмяна
немов жіноча голизна
стоїть і кличе — я весна
така роздягнена і п'яна.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

Експрес-новини

Жителі Боснії і Герцеговини, які представляють усі етнічні групи, провели демонстрацію за мир у столиці республіки Сараєво. В антивійськовій демонстрації, одній з найбільших в Югославії з початку сутичок у Словенії і Хорватії в червні, взяли участь понад 10 тисяч мусульман, хорватів і сербів. Аналогічні маніфестації відбулися в інших містах республіки.

* * *

На думку держсекретаря США Бейкера, на зустрічі президентів США і Росії, яка відбудеться в червні, може бути досягнуто значного прогресу в сфері роззброєння. Під час виступу на сенатських слуханнях Бейкер сказав, що наступного тижня в ході зустрічі з міністром закордонних справ Росії Козирєвим у Брюсселі він проведе подальші переговори з питань глобальних скорочень ядерних озброєнь. За словами держсекретаря, він спробує пояснити, чому ліквідація касетних боєголовок на ракетах наземного базування не поставить Росію в невигідне становище.

* * *

США подадуть державам Прибалтики додаткову продовольчу допомогу на п'ять мільйонів доларів, заявив міністр сільського господарства Сполучених Штатів Медіган. Ця допомога Литві, Латвії і Естонії надійде як позика для закупівлі сільськогосподарських продуктів США. За словами Медігана, позики підлягають оплаті протягом 30 років, включаючи семирічний мораторій під низький відсоток.

* * *

Міністри закордонних справ десяти прибалтійських держав завершили нараду в Копенгагені, підписавши декларацію про офіційне створення Балтійської ради. Її мета — допомогти демократичному розвиткові в регіоні і зміцнити зв'язки між ЄС і країнами Балтії, що не входять до складу Співтовариства. Членами Балтійської ради є: Росія, Польща, Німеччина, Фінляндія, Швеція, Норвегія, Естонія, Литва, Латвія і Данія.

* * *

Північна і Південна Корея відновили переговори з інспекції ядерних об'єктів КНДР. Це п'ятий за 16 днів раунд переговорів, метою яких є формування і розробка методів роботи спільного комітету з ядерного контролю.

* * *

Керівник ліванської делегації на мирних переговорах з близькосхідного врегулювання Шамас заявила, що незалежно від ходу мирних переговорів. Ізраїль вдасться до чергової військової акції в Лівані, якщо з його території й надалі триватимуть обстріли Ізраїлю.

Рабиня, артистка, професор

У біографії народної артистки Таджикистану, професора Азізи Азимової є така деталь: у дитинстві її було продано у чужу родину за 75 таньга.

— Непоганий початок для кар'єри танцюристки, чи не так? — з притаманною їй і сьогодні, в похилому віці, задерикуватістю повела розмову Азіза Азимовна.

Випадок, що змінив на краще її долю, відбувся невдовзі після утвердження Радянської влади у Бухарі, де тоді жила маленька Азіза. Доведена до відчаю, вона прибігла до Арка, колишньої резиденції еміра, прохати захисту у нової влади. «Хазяйка хоче мене видати заміж за свого старого і до того ж глухого родича», — пожалілася Азіза дядькові з наганом. Той і вирішив її долю, відправив вчитися у школу.

— Перші уроки танцю я дістала у 20-х роках у знаменитої бухарської танцівниці, — розповідає Азіза Азимовна. — А наприкінці 30-х довелося перевчатися, коли мене запросили у створювану тоді першу таджицьку балетну трупу. Ми починали ходити на пуантах, у тому віці,

Долі

який всі балетмейстри світу вважають втраченим. Але ви майте на увазі: 30-і роки, час неймовірних експериментів, стахановський рух... За два з половиною місяці з нас зробили балерин.

Слава прийшла до Азізи Азимової після декади таджицького мистецтва, яка відбулася у Москві буквально напередодні війни. На кону Великого театру вона виконувала головну роль у першому національному балеті «Ду гуль» («Дві троянди»). Танок з голубом їй довелося виконувати на біс.

— У ложі сидів Сталін, і я, звичайно, переживала,— розповідає артистка. — Не стільки за себе, скільки за голуба. Не дай Боже, не туди полетить. Але все обійшлося.

Потім в її житті були виступи у госпіталях, вона танцювала на снігу перед бійцями Волховського фронту. Після війни — навчання у ГІТІСі, робота у театрі, а потім у Таджицькому інституті мистецтв, де вона викладає й досі.

Коли прийшов час готувати дипломний спектакль, її наставник по ГІТІСу — видатний хореограф Ростислав Захаров запропонував їй створити балет... про неї саму, про її важку й дивовижну долю. Але чи варто? Навіщо це? Одне слово, не наважилася. За неї це пізніше зробили інші, поставивши наприкінці 50-х років на сцені таджицького театру балет «Дальбар», сюжет якого було запозичено з життя Азізи Азимовни.

Прощаючись з цією дивовижною жінкою, я поздоровив її від імені читачів газети «Голос України» з наступаючим святом 8 Березня.

— А ви знаєте, — сказала Азіза Азимовна, — український танець я люблю не менше за рідний. Не раз мені доводилося одягати вишиванку, червоні чобітки й пускатися в танець під звуки поліської кадрилі чи гопака. І навіть на першому в історії таджицького мистецтва вечорі балету у вересні 39-го я виконувала український танець.

Юрій КУШКО.

Душанбе.

Фотофакт

Що для чоловіків у цьому світі складніше: пізнати ЕОМ нового покоління чи вічну супутницю його життя — жінку? Спробуй-но хоча б відгадати, звідки в цих двох дівчат з мінського виробничого об'єднання «Інтеграл» оті чарівні посмішки. Якщо конструкторами супермодернової електроніки, як правило, бувають представники сильної половини людства, то за чиєюсь волею тим же чоловікам частенько випадає бути підручним матеріалом у прекрасної статі. Хай не щодня, але одного весняного дня — то це безсумнівно! Скільки б тих комп'ютерів не напридумували, вони — ніщо проти вічної жіночої «синусоїдності».

Фото ТАРС.

МИЛА, Я БУВ НЕПРАВИЙ

А як у них!

Хтось із великих сказав, що як би високо чоловіки не задирали носа, вони все одно впродовж життя стоять на колінах перед чарівністю жінок. Але деколи трапляється так, що «слабка» половина, відчувши в коханні чи шлюбі свою силу над чоловіком, змушує останнього шукати... розлучення.

Приводом для цього в Японії може бути скарга чоловіка на те, що його дружина... негарно спить. Японці вважають позу, котру займає людина під час сну, показником того, яке виховання вона одержала. В Англії ж розлучення не дозволяється, якщо його вимагають і чоловік, і дружина. За англійськими законами, лише один із подружжя може порушити справу про розлучення.

Дуже просто «розбігтися» в Саудівській Аравії. Якщо мусульманин хоче розлучитися зі своєю дружиною, він виходить із будинку, спрямовує погляд в небеса і тричі кричить, що не вважає себе пов'язаним шлюбом із такою-то жінкою. Після цього має право вигнати дружину, тепер уже колишню, з двору або залишити її в себе служницею чи наложницею.

Абориген Австралії, який скаже своїй дружині слово «Геть!», тої ж миті стає холостяком.

Корінні жителі Мадагаскару узаконили тимчасове розлучення. На їхню думку, це сприяє уникненню конфліктів. Наприклад, розлучення береться, коли чоловік від'їздить на тривалий час. А коли він повертається, відбувається урочисте поновлення шлюбу. При цьому ніхто з подружжя не повинен цікавитися тим, що відбувалося під час розлуки.

Лаконічний спосіб розлучень придумали друзи (секта неоісламізму) в Лівані. У сім'ях, які бережуть древні звичаї, жінка, перш ніж вийти з дому, питає дозволу в чоловіка. Той повинен відповісти: «Йди, але повертайся!» Щоб розлучитися з дружиною, чоловіку досить не промовляти другу половину фрази.

У Туреччині згідно з законами шаріату (вони забороняли жінкам, починаючи з одинадцяти років, виходити на вулицю без чадри) в момент, коли мусульманка відкривала своє обличчя чужому чоловіку, її шлюб вважався анульованим.

Цікаво, що в непальських буддистів право на розлучення завжди мала жінка. Ще донедавна, щоб розлучитись, їй досить було покласти під подушку чоловіка горіх.

Втім, як би там не було, краще не розлучатися. А чоловікам треба нарешті змиритися з тим, що Прекрасною Володаркою на Землі є Жінка. Тому якщо чоловіки хочуть, щоб останнє слово було за ними, в суперечці з жінкою треба сміливо казати: «Мила, я був не правий».

Петро ГУБАТИЙ.

Отакої!

ПОВЕРНУЛАСЯ НЕ САМА

Віднедавна жінки з усіх куточків Росії потяглися до Самари. Там облаштувалася організація, яка гарантує бездітним дитинку. Іншими словами, за відповідну таксу дає «надійних, перевірених» партнерів...

Старалися як могли, ощасливили багатьох. Проте одній тюменській відвідувачці пощастило більше за інших. До себе додому вона повезла не тільки приємні спогади, а й самого партнера. Вже як законного чоловіка.

Володимир БАБЕНКО.

ЧОЛОВІКИ, БУДЬТЕ ПИЛЬНИМИ!

У Кулябі, обласному центрі на півдні Таджикистану, з'явилася 12-річна пророчиця Н. Набір запитань, які їй можна ставити, дуже обмежений, але відбою від відвідувачів немає. Особливої слави Н. набула в заміжніх жінок. Як стверджують бувалі люди, вона безпомилково визначає, де, з ким, і як проводив час чоловік тієї чи іншої відвідувачки.

За день юна пророчиця приймає 10 чоловік. Платня за прийом — 5 карбованців, хоча нещодавно розмова з нею обходилася всього лише в троях. «Інфляція, нічого не вдієш», — каже її мати, яка виконує роль головного бухгалтера й касира.

Як відбилася діяльність пророчиці на статистиці розлучень, з'ясувати не вдалося. «Шлюби у нас звичайно міцні і не страждають через такі дрібниці, як легка забудькуватість чоловіка», — пояснили власному кореспондентові «Голосу України» в кулябському загсі.

Юсуф ТАШПУЛАТОВ.

ДІВЧАТ НЕ БЕРЕМО

Близько ста юнаків-киргизів відправилися до Туреччини навчатися в тамтешніх світських та духовних вищих учбових закладах. Це результат зусиль Фонду гуманітарних ініціатив, який створено при Президентові Киргизстану. Турецька сторона висунула єдину категоричну умову: «Дівчат не брати!» Бо місцеві власті не гарантують юним киргизкам повну безпеку. Дівчата ж, не покладаючи рук, взялися за вивчення англійської й німецької мов. Залишаються шанси отримати освіту в Сполучених Штатах та Німеччині.

Євген ДЕНИСЕНКО.

Власкори повідомляють

Мінськ

ПЕРЕДСВЯТКОВИЙ «ПОДАРУНОК» МИТНИКІВ

Колишні союзні структури Зовнішторгу напередодні 8 березня відправили в Білорусь два контейнери парфумерії, виробленої в Болгарії. Проте білоруські жінки так і не дочекалися імпортних подарунків. Справа в тому, що з 1 лютого почав діяти наказ Державного митного комітету Республіки Білорусь, згідно з яким закордонні вантажі видаються одержувачеві, якщо попередньо оплачено митний огляд. А стражі порядку суворо дотримуються наказу. Їх не хвилює, що через якісь там 50—60 інвалютних карбованців гостродефіцитний товар треба буде повернути в Росію. Адже ж поступила парфумерія за угодою минулого року.

Віктор ХОРОШКО.

Подія тижня: коментар спецкора міжнародного відділу

БЕЗ НАДІЇ СПОДІВАЄМОСЬ

Польща, Угорщина і Чехо-Словаччина стали асоційованими членами Європейського Співтовариства. На перший погляд, закономірність цього факту не викликає сумнівів. Але чому саме вони перші серед країн колишнього соцтабору удостоїлися такої честі? А чи є в ЄС місце для України?

Можливо... Але давайте розберемося, з чим «східноєвропейська трійка» прийшла до Співтовариства. Так, вона, порівняно зі своїми сусідами, досягла вагоміших, хоча й неоднакових успіхів, у формуванні ринкової економіки. В Польщі, наприклад, вдалося на подив швидко подолати товарний дефіцит, а щодо її партнерів, то вони його не знали й за комуністичного режиму. Усі три валюти самостійно, без втручання «зелених», обслуговують внутрішній ринок. Учасники «трійки» після лібералізації цін уникли гіперінфляції. Зберігається певна загальнополітична стабільність. Усе це викликало ліквідацію шлагбаумів перед експортом польських, чехословацьких і угорських товарів на Захід.

Що ж до України, то для неї асоційоване членство «трійки» сусідів у ЄС має бути серйозним екзаменом на шляху до можливого вступу до цієї організації. Сьогодні наша стратегія — це якнайширше співробітництво з ЄС. Ще з вересня минулого року Співтовариство розглядає програму України про необхідну допомогу. Чому так довго?.. Ні, воно не зволікає нашу інтеграцію до європейських структур, а лише вивчає можливості, а головне — чекає структурного врегулювання економіки в Україні та стабілізації валютно-фінансових процесів. Головним інструментом розв'язання цих питань є відшкодування зовнішнього боргу та приватизація. Перший, сподіватимемося, визначиться після 20 березня (зустрічі на найвищому рівні в Києві), а з другим набагато складніше. Бо в результаті лібералізації цін, повномасштабної приватизації, введення власної валюти замість не зовсім виправданих купонів має відбутися збалансування держбюджету, зниження інфляції, а отже, бажана для Заходу стабілізація нашої економіки.

Важко повірити, що це станеться найближчим часом. Усі кажуть: перехідний період... Але ж не можна виправдати цим майже повну бездіяльність нашого уряду, який тільки те й робить, що переставляє з місця на місце міністерства і міністрів. У багатьох випадках винен і занадто великий парламент, де радять демократи, приймає рішення Президент, а виконують їх старі функціонери. Де всі думають за державність, але не всі — про економічні реформи. Усі сподіваються на допомогу МВФ. За підрахунками, на сьогодні він має приблизно 15 мільярдів доларів для позик країнам, що потребують допомоги. Росія, як відомо, домагається 18 мільярдів, а Україна та інші колишні республіки СРСР, за прикидками «фондівських» економістів, розраховують принаймні на 10 мільярдів. Неважко підрахувати: всім не вистачить. Отже, вихід передусім — у подоланні економічного розладу в країні та проведенні повної приватизації. Це й буде гарантією як для МВФ, так і для підприємницьких капіталовкладень в нашу економіку. Для прикладу: тільки німецькі підприємства інвестували до кінця минулого року в Чехо-Словаччині майже півмільярда марок, що становить 80 відсотків іноземного капіталу в економіці країни.

Отже, давайте діяти не тільки активно, а й розумно, і люди потягнуться до нас, бо нікому ми такі безпорадні не потрібні, і ЄС також.

Артем ПРОХОРЕНКО.

Інформ-шоу

ОЦЕ ТАК ВЧАТЬСЯ...

Американський Національний центр з питань контролю за захворюваннями, підбивши підсумки спеціального дослідження, повідомив, що 30 відсотків американських студентів палять цигарки.

Причини цього спеціалісти вбачають у постійних стресах та виснаженні нервової системи через навчальне навантаження та хронічні недосипання.

Тим, хто хоче позбавитись згубної звички, вчені рекомендують спати не менш як сім годин на добу і якомога більше бувати на свіжому повітрі. Не слід також замість цигарок переходити на каву, особливо без кофеїну. Такі сорти напою не менш шкідливі, ніж нікотин, бо збільшують ризик інфаркту.

НА КОРДОНІ НЕСПОКІЙНО

Останнім часом ситуацію на прикордонних залізничних станціях Монголії спокійною назвати не можна. Спочатку обурення пасажирів з обох сторін викликали багатогодинні перевірки російських митників у містечку Наушкі. А згодом з'явилась інша проблема. Так, на станціях Сухе-Батор (кордон з Росією) та Замин Уде (кордон з КНР) зібралося безліч людей, які хочуть переїхати через смугастий шлагбаум. Їхня кількість у чотири-п'ять разів перевищує пропускну спроможність монгольської залізниці. Річ у тому, що не вистачає вагонів. Правда, в цьому винні й самі пасажири. Намагаючись приховати від митників надлишки речей з метою уникнути мита, вони ламають службові приміщення, обшивку купе тощо. Тому сорок вагонів було відправлено на капітальний ремонт до Росії, оскільки вона як правонаступниця СРСР — член спільного акціонерного товариства «Улан-Баторська залізниця». Нові вагони від партнерів не надійшли.

НУ, ЗЛОДІЮ, ПОСТРИВАЙ!

На Кубі триває формування так званої «єдиної системи спостереження та охорони» для боротьби із злочинністю. В рамках цієї програми вже створено корпус селянських патрулів, який налічує 120 тисяч чоловік. Вони мають 10 тисяч одиниць зброї. За словами начальника Національної революційної поліції, завдяки селянським патрулям було вже зірвано багато спроб крадіжок тварин і сільськогосподарської продукції. Незабаром такий досвід використовуватиметься й на економічних об'єктах у містах.

Ох, ці жінки!

ПРЕКРАСНА ЛІЗ ВІДЗНАЧАЄ ЮВІЛЕЙ

Одна з найпрекрасніших, найзнаменитіших, найовіяніших легендами жінок на землі місіс Леррі Фортенські 27 лютого відзначила своє 60-річчя. Втім, під цим ім'ям вона стала відома світові з осені минулого року, взявши шлюб з 38-річним водієм вантажівки. Насправді під знаком загадкової риби стільки років тому народилася Елізабет Тейлор, яка залишається вічно молодою й запаморочливою. Вперше вона знялася в десятирічному віці й зачарувала всіх. Відтоді її ім'я з'явилося в п'ятдесяти фільмах і міцно закріпилося на голлівудському небосхилі. Два Оскари, десятки гучних романів з найзнаменитішими представниками сильної статі, хвороби й трагедії, низка шлюбів і розлучень, велика благодійницька діяльність.

З молодим чоловіком, приголомшливою зовнішністю вік можна не приховувати. І Ліз влаштувала, як то кажуть, гучний бенкет. Запросила всіх, кого вона знає і любить, і поважає (за її власними словами). Причому місце для свята було вибране казкове — Діснейленд, який вперше відчинив свої двері для «приватної вечірки». Дотепники з цього приводу вже перейменували парк розваг на Ліз-нейленд.

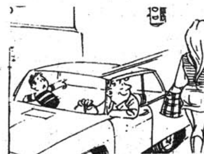
На знімку: Елізабет Тейлор. Її дивні очі фіалкового кольору продовжують захоплювати й у шістдесят.

Фото ІТАР — ТАРС.

Без слів.

Малюнок з журналу «Шпігель» (ФРН).

...чому ти їдеш на червоний?!

Погляд на конфлікт у Придністров'ї

А ТЕПЕР ТУТ БРОНЯ «ЛЯЗКАЄ»

Це відрядження особливе тим, що головним у ньому було не збирання інформації для майбутньої газетної публікації, а евакуація із зони бойових дій нашого пораненого колеги і товариша Олександра Глядєлова.

Ще з Києва підключаємо «особисті зв'язки». На Одещині, поблизу Дубоссар, живе наш приятель, фермер Володимир Н. Він погоджується допомогти особистою машиною.

Володимир зустрів нас о 5-й ранку на залізничному вокзалі в Котовську, і ми відразу їдемо до Дубоссар.

Дорогою кілька разів переплиняють патрулі-митники, як придністровські, так і молдовські. Володя їм щось пояснює, і нас пропускають. Він майже з усіма ними особисто знайомий, бо часто їздить цим маршрутом: у Дубоссарах мешкають його родичі. Тут узагалі майже всі дубоссарці знають один одного, бо місто їхнє невелике — типовий райцентр. І навіть у час цього неймовірного загострення і молдовани, і українці, і росіяни спілкуються між собою.

Лікарню охороняють автоматники. Вони стоять при вході й на кожному поверсі. Готові будь-якої хвилини відбити напад. А їх останніми днями було вже декілька. Важко поранено двох медсестер. Вбігаємо в палату до Саші. Він лежить «під крапельницею».

Його поранено в ногу, коли він фотографував один з боїв. Разом з жінками офіцерів та дітьми його повезли до лікарні. Дорогою автобус було обстріляно і поранено ще кілька чоловік.

Доки Олександра лаштують у дорогу, ми розмовляємо з лікарями, з автоматниками, котрі охороняють лікарню, з пораненими, і в загальних рисах перед нами вимальовується картина трагедії.

Нинішнє загострення сталося після спровокованого вбивства начальника міліції Дубоссар. Почали шукати винних, але не шляхом розслідування, а навмання, імпульсивно. Дуже скоро з'явилися нові жертви. Почалася помста, загриміли бої.

Минулої ночі загинули 11 чоловік, до лікарні привезено 20 поранених. Один з них помер на операційному столі.

Незадовго до нинішнього загострення в Придністров'я прибуло півтисячі козаків, щоб «захистити братів-росіян». В одному з боїв, за чутками, загинув син козацького отамана... І відповідь не забарилася.

Нове загострення тліючого конфлікту, наче навмисне, зробило все можливе для того, щоби втягнути армію. На військову частину вчинено напад — поранено кількох солдатів, викрадено чимало зброї. Солдатам наказано тримати нейтралітет.

Протистоять один одному сотні, якщо не тисячі озброєних людей. Щоб одержати автомат, досить пред'явити паспорт. Уже стоять готові до бою установки «Шилка» — зброя ще страшніша й руйнівніша, ніж «Град»...

А в Кишиневі вирують мітинги з вимогою заволодіти Придністров'ям силою, бо ж саме тут зосереджено основний промисловий потенціал Молдови і «випускати» цю землю молдовани явно не збираються...

А політики Придністров'я теж не бажають поступатися, бо вже проведено референдум і переконлива більшість придністровців висловила небажання жити «під Румунією», до якої, з усього видно, найближчим часом приєднається Молдова.

Ще до початку ранкової перестрілки нам удалося вивезти пораненого товариша.

Їхали ми до Києва приватним автомобілем, і лише дорогою якось особливо гостро збагнули: зона бойових дій — біля нашого порога. Маємо зробити все для того, щоб не пустити її за поріг.

Іван БЕЗСМЕРТНИЙ, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Дубоссари — Київ.

Наші першодруки

...Ніде, як у нас, не було стільки поодиноких героїв, найсміливіші вчинки яких зависали в повітрі, бо довкола стояла суцільна маса льокаїв, яка кидалася помагати не їм, а «правдивим панам». Маса, яка не могла їх зрозуміти, сміливі вчинки яких видавалися цій масі не геройчними, а дикими і безглуздими, нечемними і небезпечними.

Партачі життя. Так, це для них найбільш відповідна назва. Це ж вони є ті, «що все дивились, та мовчали, та мовчки чухали чуби», в той час, коли не раз одним словом, одним посуненням могли б підтримати якусь велику правду або, навпаки, знищити якесь велике зло, дати сатисфакцію людині, що має рацію, а передусім одним словом так чи ні, залежно від своїх переконань, — врятувати свою людську гідність. Партачі життя — це є ті люди, що не мають звичайної, не геройської, а буденної цивільної відваги, без опертя якої найвищий героїзм зависав у повітрі, не пустивши коріння ані в землю, ані в маси. Тому, власне, тепер, коли стільки слів присвячується героїзмові, мусимо сказати собі одверто: культ героїзму є не до подумання без культу цивільної відваги, про яку чомусь забуваємо цілковито.

Коли ми придивимося ближче і докладніше до по-

Олена ТЕЛІГА

ПАРТАЧІ

Так, були у нас лицарі абсурду і власне та маса, що ідею цих лицарів обертала в абсурд своєю байдужістю до неї і чемністю та терпимістю супроти ворогів. Тому-то тими лицарями абсурду були у нас не лише герої Базару і Крут, а й такі постаті, як Шевченко, Міхновський, Олена Пчілка, Франко і Леся Українка, сучасники яких — і то не темна маса, а найближче оточення, інтелігенти — або не розуміли їх величі, або — що було ще гірше — навіть розуміючи й захоплюючись ними, не могли позбутися своєї льокайської психіки.

ВІДВАГА і мужність. Може, ніколи ще в жодній добі і не повторювали ми так часто ці вирази, як повторюємо їх тепер. На високий п'єдестал ставимо героїв визвольних змагань, присвячуємо їм віршем і прозою безліч друкованих сторінок і влаштовуємо на їх честь щороку десятки академій. Творимо культ героїзму, культ тих людей, що не побоялися віддати своє життя зі зброєю в руках під час зриву, в повній нервового напруження підпільній праці, чи, як Великий Шевченко, у боротьбі цілого свого життя проти московської влади з небезпечними вибухами-бомбами в руках — своїми динамічними творами.

Отже, коли ми так часто називаємо Шевченка і кількох йому подібних проповідниками або творцями повного життя нації і людини, то як же можна назвати тих, що перешкоджають на шляху до творення цього життя, що не раз свідомо, за чужим наказом, валять вже його збудовані підвалини, навіть розуміючи їх цінність, як не тими, що його руйнують і псують, себто, кажучи коротко і без куртуазії, — партачами життя.

статі Шевченка, то побачимо, що він мусить бути для нас найяскравішим подвійним символом — і героїзму, і цивільної відваги. Бо не лише в творах Шевченка, а майже на кожній сторінці його «Щоденника» і в усіх спогадах і працях про нього бачимо ми докази його особистої цивільної відваги, гаряче бажання бачити таку відвагу у своєму оточенні та найбільшу погорду, яку диктувала йому його шляхетна прямолінійна вдача, до всіх партачів життя, з усіма їх крутійствами, яких він вважав більшими ворогами, як ворогів явних.

Не так тії вороги,
як добрії люди
І окрадуть жалуючи,
плачучи осудять, —

обурювався Шевченко. Бо сам він не міг не лише, жалуючи, окрадати, а й дивитися, як хтось когось окрадає і не зареагувати на це відразу ж — що він вважав нормальною прикметою правдивої людини. «На те й лихо, щоб з цим лихом битись». І з дрібним, і з великим.

«Бачити щось злого і не втручатися, — пише про Шевченка у «Віснику» його дослідник Арак, — цього він не міг уявити. Бо це ж було б дивно, щоб побачити — і не покарати».

Те, що для партачів життя є звичайною річчю, навіть просто добрим вихованням, мовчати там, де вони бачать зло, що не зачіпає безпосередньо їхнього добробуту, — те є не до подумання у Шевченка. Він швидше вибачить образу, нанесену собі, бо тут він має право прощати. «Прощати ж за когось, маючи можливість стати в його оборону, це вже шляхетність чужим коштом» (Арак — «Проповідник повного життя»). Не гідна правдивої людини, отже — передусім Шевченка.

Партачі ж життя ображаються лише за себе і то там, де їх образа принесе їм якусь користь, а не погіршить стосунків з потрібними людьми і їхнього матеріаль-

ПРО ГРОМАДЯНСЬКУ ОД

Питання честі та її живого втілення стояло в кожному суспільстві. Але кожен раз хтось мав його ставити так, щоб воно стояло і застерігало на перехресті доріг, які обираємо. І кожен раз це слово, заялożене від частого вживання, треба реставрувати. У суспільстві, де вищі верстви не залишили традиції культивування честі, треба це поняття виробляти, спираючись на шляхетні пориви молоді. А в суспільстві ідеологізованому, де такі забобони, як честь, стояли на перешкоді беззастережної готовності виконувати вказівки вождів, це поняття викорінювалось, особа перетворювалася на податливий матеріал. Нині доводиться це поняття знову сіяти — на пустирі.

В ідеологічному жаргоні рясніли слова «героїзм», «відданість», «вірність». Але ці слова ні до чого не зобов'язували, бо за ними стояла проста слухняність. Одним з «ворожих проявів» була громадянська одвага. Коли людина ставила сміливі запитання, коли заявляла «ні» проти волі начальства, коли, всупереч вимогам, ішла за голосом сумління та прилюдно називала речі своїми іменами — то це називали «ворожою вихваткою».

У суспільстві відбувався штучний добір: сміливі й чесні були наперед приречені.

Якби сьогодні видати книгу про людей, заарештованих за сміливе слово, за принципову моральну позицію і за відмову виконувати волю комуністичної партії з етичних мотивів, то ми мали б красиву й світлу історію України, написану на тлі темної доби.

Але чому ми не маємо такої історії? Не тільки тому, що вже повмирали свідки. Може, ми не маємо такої історії, бо нам бракувало свідків, що були б на висоті тих постатей, про які треба було свідчити. Більшовицьке право визнавало в політичних справах тільки свідків звинувачення. Свідок «за» сам переходив на лаву підсудних...

Але ж у пам'яті людей завжди залишається образ лицаря і юродивого — треба тільки, щоб ті люди носили в собі пам'ять про цей образ, щоб він не давав їм спокою, щоб їм хотілося говорити про нього.

Чому це так важливо? Говорити про мужність — це якоюсь мірою інспірувати мужність. Це розробляти тему і показувати поле її дії. Це відсувати далі
лінивства і занепаду, смугу
теріалізму, хащі дрібного
вати і запалювати свічі.

Це робили завжди прос
нери, ідеалісти і романтик
Кіхота. Вони засвідчували і
ну культури, відвойовану у
ни вірили, що справжнє ж
цій світовій зоні, і вони
ціною офірного самоспален

Чомусь у нашій культур
передусім проповідниці на
Кобилянська і Леся Украї
довницею Лесі Українки б
поетка, розстріляна в Бабин
Її дуже тривожило питання
нашої історії: де ж були
лювати тисячі свічок ві[illegible]
якого вони стояли, і [illegible]
ми усі закутки?

Задумуючись над питанн
будженням громадянської
ченковим «Юродивим», ми
це до реалій нашого часу.
свою позицію в 1937 році,
1992 році — це речі дуже
чити будь-яку позицію ніч
завжди важить з гід
«подавляючій» більшості,
ливістю нагадати про обо
зробити крок невигідний,
сумлінням. І це нині може
ний крок, спрямований пр
тивності тих, що одважно
блеми Криму», але не хоч
ги в своєму приміщенні
собі відмовити в пал[illegible] т
ва з громадянською [illegible]аг
з усіма цнотами: на них тр
них треба платити.

Подаємо фрагменти стат
«Партачі життя», де вона
тачам життя» (до них зара
ра Винниченка з йог
ною концепцією «че[illegible]
«майстрів життя», людей
структивного духу, до яки
жав Тарас Шевченко.

Євге

ного стану. Натомість образу іншого, навіть свого приятеля чи однодумця, вони вибачають щедро і легко, цілою душею, не раз поспівчуваючи в очі ображеному, але на цьому те співчуття і кінчається.

Вони вважають, що лихо є не на те, щоб з ним битися, лише на те, щоб його тактовно обминати. А б'ються хай інші, яких вони вважають за дурнів, і то б'ються в якийсь такий спосіб, щоб їх спокій від цього не терпів. Партачі життя не раз мають вистачальну кількість розуму, щоб зрозуміти, хто має рацію, але ніколи не мають настільки відваги і чесності, щоб стати по боці проповідника якоїсь правди, доки він не став загальновизнаним і, так би сказати, усанкціонованим проповідником. Вони не стають ні обіч, ні проти, але вони і не сидять спокійно, продовжуючи свою «незалежну» роботу.

Вони, як соняшники, хилять свої голови то в один, то в другий бік, залежно від того, в який саме бік падає сонце загальної опінії чи чийогось успіху і де саме можна витягнути максимум матеріальної користі для себе. Під час бурі, під час боротьби, під час гострого напруження двох сторін, коли невідомо кого чекає перемога, вони нездецидовано плутаються між одними і другими, кажучи компліменти то одним, то другим, готові стати кожної хвилини при боці все одно якого переможця, помагаючи йому лише в його останньому ударі, щоб цим дешевим коштом купити собі право бути пізніше в перших рядах коло нього.

І в той час, коли переможці, поконавши ворога, відразу ж рвуться до нової боротьби з живим, це, власне, вони ще довго дотоптують своїми чобітками поконаного противника, щоб крутнути закаблуком вже на його трупі — і з глибоким версальським поклоном схилитися перед новим сходячим сонцем.

І найцікавіше, що те, що не дається багатьом геройчним зусиллям, це завжди вдається партачам життя.

Псуючи життя, поборюючи не живе, а мертве, заплутуючи правду, удосконалившися просто в цьому мистецтві, партачі життя зробили собі з нього свій фах. Руйнуючи все живе, гаряче і незалежне, руйнуючи свою власну гідність, самі вони завжди живуть з цього і завдяки цьому — якнайліпше. Бо в той час, як інші переживають усі злети і неповодження своєї ідеї, разом з нею виходячи на сонце або усуваючися в найглибшу тінь, партачі життя є завжди елітою, незмінною, після всіх завірюх виринаючи біля нових тронів — все одно яких володарів — і з енергією, не зужитою на абсурд якоїсь ідеї, відштовхуючи навіть тих, хто всі свої сили віддав власне цьому, нарешті тріумфуючому, абсурду.

Річ зрозуміла, що люди такого типу не змогли зрозуміти Шевченка й інших

йому поді
стояв у м
мов веле
це море с
під час
час відпл
так дален
коло скел
шорстким

Всі
сучасникі
ли над й
приватних
його пророк
мо, скіль
леїв, вірш
присвячен
смерті, ал
«Віснику»
тю Арака
оточення»
лише те,
ним сере
а — ш
чуємо, щ
з перспек
побачити
велетенсь
ти його
щину, ко
почав жи
самітност
Дарма, ш
Шевченко
ло створ
роїв, але
силі буле
масі, голо
відній ве
відваги,
й оцінюва
цих героі
ний спос
життям,
— добро
ла б у ць
ки, і їх а

Тому т
бі, якби
бунтівнич

ПРО ГРОМАДЯНСЬКУ ОДВАГУ

Питання честі та її живого втілення стояло в кожному суспільстві. Але кожен раз хтось мав його ставити так, щоб воно стояло і застерігало на перехресті доріг, які обираємо. І кожен раз це слово, заяложене від частого вживання, треба реставрувати. У суспільстві, де вищі верстви не залишили традиції культивування честі, треба це поняття виробляти, спираючись на шляхетні пориви молоді. А в суспільстві ідеологізованому, де такі забобони, як честь, стояли на перешкоді беззастережної готовності виконувати вказівки вождів, це поняття викорінювалось, особа перетворювалася на податливий матеріал. Нині доводиться це поняття знову сіяти — на пустирі.

В ідеологічному жаргоні рясніли слова «героїзм», «відданість», «вірність». Але ці слова ні до чого не зобов'язували, бо за ними стояла проста слухняність. Одним з «ворожих проявів» була громадянська одвага. Коли людина ставила сміливі запитання, коли заявляла «ні» проти волі начальства, коли, всупереч вимогам, ішла за голосом сумління та прилюдно називала речі своїми іменами — то це називали «ворожою вихваткою».

У суспільстві відбувався штучний добір: сміливі й чесні були наперед приречені.

Якби сьогодні видати книгу про людей, заарештованих за сміливе слово, за принципову моральну позицію і за відмову виконувати волю комуністичної партії з етичних мотивів, то ми мали б красиву й світлу історію України, написану на тлі темної доби.

Але чому ми не маємо такої історії? Не тільки тому, що вже повмирали свідки. Може, ми не маємо такої історії, бо нам бракувало свідків, що були б на висоті тих постатей, про які треба було свідчити. Більшовицьке право визнавало в політичних справах тільки свідків звинувачення. Свідок «за» сам переходив на лаву підсудних...

Але ж у пам'яті людей завжди залишається образ лицаря і юродивого — треба тільки, щоб ті люди носили в собі пам'ять про цей образ, щоб він не давав їм спокою, щоб їм хотілося говорити про нього.

Чому це так важливо? Говорити про мужність — це якоюсь мірою інспірувати мужність. Це розробляти тему і показувати поле її дії. Це відсувати далі смугу духовного лінивства і занепаду, смугу споживацького матеріалізму, хащі дрібного егоїзму — відсувати і запалювати свічі.

Це робили завжди просвітлені духом піонери, ідеалісти і романтики, нащадки Дон Кіхота. Вони засвідчували і розширювали зону культури, відвойовану у стражів ночі. Вони вірили, що справжнє життя — тільки в цій світовій зоні, і вони творили це життя ціною офірного самоспалення.

Чомусь у нашій культурі впадають в око передусім проповідниці на цих ролях — Ольга Кобилянська і Леся Українка. Вірною послідовницею Лесі Українки була Олена Теліга, поетка, розстріляна в Бабиному Яру 1942 року. Її дуже тривожило питання, кинуте в глибину нашої історії: де ж були ті, які могли запалювати тисячі свічок ві[illegible]великого р[illegible]чю, біля якого вони стояли, і [illegible]лювати [illegible] свічками усі закутки?

Задумуючись над питанням честі, над розбудженням громадянської одваги, над Шевченковим «Юродивим», ми прикладаємо все це до реалій нашого часу. Звичайно, заявити свою позицію в 1937 році, в 1967 році і в 1992 році — це речі дуже різні. Нині засвідчити будь-яку позицію нічого не важить. Але завжди важить з гідністю протистояти «подавляючій» більшості, з гідністю і совісливістю нагадати про обов'язок порядності, зробити крок невигідний, але продиктований сумлінням. І це нині може бути і непопулярний крок, спрямований проти політичної активності тих, що одважно беруться за «проблеми Криму», але не хочуть помити підлоги в своєму приміщенні і ніяк не можуть собі відмовити в пал[illegible] тютюну. О[illegible] справа з громадянською [illegible]вагою така [illegible], як з усіма цнотами: на них треба здобутись і за них треба платити.

Подаємо фрагменти статті Олени Теліги «Партачі життя», де вона протиставляє «партачам життя» (до них зараховує і Володимира Винниченка з йог[illegible] міркова[illegible]оїстичною концепцією «че[illegible]і з [illegible]ю») — «майстрів життя», людей високої віри і конструктивного духу, до яких передусім належав Тарас Шевченко.

Євген СВЕРСТЮК.

ЖИТТЯ

ного стану. Натомість образу іншого, навіть свого приятеля чи однодумця, вони вибачають щедро і легко, цілою душею, не раз поспівчуваючи в очі ображеному, але на цьому те співчуття і кінчається.

Вони вважають, що лихо є не на те, щоб з ним битися, лише на те, щоб його тактовно обминати. А б'ються хай інші, яких вони вважають за дурнів, і то б'ються в якийсь такий спосіб, щоб їх спокій від цього не терпів. Партачі життя не раз мають вистачальну кількість розуму, щоб зрозуміти, хто має рацію, але ніколи не мають настільки відваги і чесності, щоб стати по боці проповідника якоїсь правди, доки він не став загальнознаним і, так би сказати, усанкціонованим проповідником. Вони не стають ні обіч, ні проти, але вони і не сидять спокійно, продовжуючи свою «незалежну» роботу.

Вони, як соняшники, хилять свої голови то в один, то в другий бік, залежно від того, в який саме бік падає сонце загальної опінії чи чийогось успіху і де саме можна витягнути максимум матеріальної користі для себе. Під час бурі, під час боротьби, під час гострого напруження двох сторін, коли невідомо кого чекає перемога, вони нездецидовано плутаються між одними і другими, кажучи компліменти то одним, то другим, готові стати кожної хвилини при боці все одно якого переможця, помагаючи йому лише в його останньому ударі, щоб цим дешевим коштом купити собі право бути пізніше в перших рядах коло нього.

І в той час, коли переможці, поконавши ворога, відразу ж рвуться до нової боротьби з живим, це, властне, вони ще довго дотоптують своїми чобітками поконаного противника, щоб крутнути закаблуком вже на його трупі — і з глибоким версальським поклоном схилитися перед новим сходячим сонцем.

І найцікавіше, що те, що не дається багатьом героїчним зусиллям, це завжди вдається партачам життя.

Псуючи життя, поборюючи не живе, а мертве, заплутуючи правду, удосконалившися просто в цьому мистецтві, партачі життя зробили собі з нього свій фах. Руйнуючи все живе, гаряче і незалежне, руйнуючи свою власну гідність, самі вони завжди живуть з цього і завдяки цьому — якнайліпше. Бо в той час, як інші переживають усі злети і неповодження своєї ідеї, разом з нею виходячи на сонце або усуваючися в найглибшу тінь, партачі життя є завжди елітою, незмінною, після всіх завірюх виринаючи біля нових тронів — все одно яких володарів — і з енергією, не зужитою на абсурд якоїсь ідеї, відштовхуючи навіть тих, хто всі свої сили віддав власне цьому, нарешті тріумфуючому, абсурду.

Річ зрозуміла, що люди такого типу не змогли зрозуміти Шевченка й інших йому подібних, а Шевченко стояв у морі своїх земляків, мов велетенська скеля, яку це море обіймало і цілувало під час припливу, але під час відпливу відкочувалося так далеко, що навіть пісок коло скелі робився сухим і шорстким.

Всі [illegible] знаємо, [illegible] багато сучасників Шевченка плакали над його поезіями і в приватних розмовах називали його пророком. Всі ми знаємо, скільки рефератів, ювілеїв, віршів і розвідок було присвячено Шевченкові по смерті, але ось прочитаємо у «Віснику» за 1939 рік статтю Арака «Шевченко і його оточення», і ми відчуємо не лише те, яким він був самітним серед своїх сучасників, а — що важніше — відчуємо, що й тепер, коли ми з перспективи століття могли побачити в цілий зріст його велетенську постать і оцінити його феноменальну спадщину, коли б він воскрес і почав жити між нами, його самітність не змінилася б. Дарма, що вогненне слово Шевченкової творчості зуміло створити цілі когорти героїв, але навіть воно не в силі було прищепити нашій масі, головним чином її провідній верстві, тієї цивільної відваги, яка б підтримувала й оцінювала одчайдушні чини цих героїв, і бодай у скромний спосіб, не ризикуючи життям, лише — найбільше — добробутом, затверджувала б у цьому житті і їх вчинки, і їх авторитет.

Тому так легко уявити собі, якби Шевченко зі своїм бунтівничим характером, незалежною та блискучою думкою і гострим язиком жив у наші часи і серед нашого суспільства, в додаток, коли тепер нема моди на хлопоманство і нема колишньої безжурної степової гостинності, які не раз змушували оточувати Шевченка бодай поверхневою увагою еліти. Можна уявити, як обминало б його багато людей, не знаючи, чи захоплюватися його товариством, чи боятися його, чи хвалити його твори, чи лаяти їх, а головне — коли і перед ким що казати, не ставлячи себе в прикре положення.

Адже ж Шевченко завжди був абсолютно невихований в очах багатьох зі свого оточення, людина, що завжди загострювала боротьбу з ворогами свого народу, завзято билася з лихом і інших, що відмахувалися, хотіла втягати в цей бій. Одним словом — безперечно не був скромним і лагідним паном, побажаним в тактовному товаристві.

Адже ж, за словами його дослідника, деякі люди почували себе, перебуваючи в його товаристві, так, немов із запаленою свічкою в руках стояли в пороховім льоху. Так почувало б себе багато людей і тепер коло нього.

Наприклад, у Києві в 1846 році Шевченко був у домі одного пана, де перед кількома гостями читав свої полум'яні вірші, і то читав з чуттям і запалом.

Як пізніше той пан оповідав про це читання і про почування, які він мав тоді? Думаєте, що це було захоплення і схвилювання? Може, велика радість почути нові глибокі думки в прекрасній формі з уст самого пророка? Нічого подібного.

Ось якими були почування добродія, що тремтів за свій спокій.

«Я весь час дивився на двері, бо боявся, щоб хтонебудь сторонній не підслухав, і потиху наказав льокаєві, щоб він прийшов і голосно сказав, що мене кличе генерал-губернатор. Льокай виконав це доручення. Гості, звичайно, поспішили розійтися. А з ними — хвала Богу — і Шевченко».

Цілком натурально, що ті, для яких найважливішим був власний спокій і згода з усіма впливовими людьми, боялися стикатися з таким динамітом. Недаремно той же дослідник стверджує, що серед численних прихильників і друзів Шевченка буквально ні один не дав йому ніколи ідейної підтримки. Йому співчували, його жаліли, дехто допомагав, але не було ні однієї людини, що принципово похвалила б сам Шевченків вчинок, взятий ним тон або тактику і позицію в боротьбі і не рахували б у данім разі його, Шевченка, заблудшою неслухняною овечкою.

Дивні відношення заіснували, по суті, між Шевченком і його оточенням. З нелюдською силою перебрав Шевченко з ослабілих рук того оточення і взагалі з рук цілого свого народу весь гнів, всю ненависть до ворога. Але в його творчих руках ці розкидані колись, дрібні й заіржавілі стріли обернулися в таку тяжку і небезпечну зброю, що цієї зброї злякалися всі вороги, тому що вона була скерована проти них, а свої — тому, що він осмілився витягнути на світ те, що у них лише переховувалося в замкнених кімнатах. Тому, що він кричав ворогам від їх імені про те, про що вони могли лише шепотіти між собою, поглядаючи на двері. Одним словом, для них він був занадто небезпечним приятелем, який не лише пожалів їх, а почав і битися за них, щоправда сам, але вживаючи і їхню зброю, яку грізний ворог міг пізнати.

Тому ніхто до нього не писав з наляканих приятелів, коли він був на засланні в Кос-Аральськім форті, тому він був таким самітним у своїй столиці Києві, переїздом через неї у 1859 році, коли абсолютно ніхто з його численних адораторів не відвідав і не вшанував його, бо просто-таки боялися увійти до цього льоху з динамітом із запаленими свічками підтримки і зрозуміння.

Чим же ризикували ті люди, коли б відвідали Шевченка? Смертю? Засланням? Тортурами? Нічого подібного. Лише кривим оком якогось зверхника чи впливового приятеля, доганою якогось перестрашеного вуйка й охолодженням кількох знайомих московських патріотів. У крайньому випадку, якимсь трусом і коротким арештом. І страх перед такими дрібницями зупинив людей, що розуміли всю велич і відвагу Шевченка, перед відданням належної пошани людині, що для свободи і щастя свого народу ризикувала весь час своїм життям.

Отже, чи може бути правдиве розуміння геройства без звичайної цивільної відваги? На це можна дати тільки одну відповідь. Ні, тисячу разів ні.

Що ж то є ця цивільна відвага, яка необхідна для тріумфу будь-якої ідеї? Які її основні прикмети?

То є передусім вміння сказати «ні», коли від тебе вимагаються речі, противні твоїй гідності і твоїм переконанням. Те вміння сказати «ні», про яке блискуче писав Донцов і за яке йому колись будуть ставити пам'ятники і влаштовувати ювілеї, але якого ніяк не хотіли зрозуміти.

То є вміння бути собою у всіх обставинах і перед людьми різних поглядів і різних становищ, одверто маніфестувати і боронити свої власні переконання і людей, думки яких ти ділиш.

То є вміння підтримувати людей, яких ти шануєш, ризикуючи навіть з цього приводу різними неприємностями та охолодженням з боку інших. І то є, зрештою, вміння сказати в очі гірку правду тим, кому ця правда належиться, а не шепотіти її по кутках іншим, нагороджуючи при зустрічі об'єкт своїх шепотінь дружнім поглядом і сердечним стиском руки.

...АГУ

...духовного
...цького ма-
... — відсу-

...духом піо-
...здки Дон
...овали зо-
... ночі. Во-
... тільки в
... це життя

...ють в око
...х — Ольга
...ною послі-
...на Теліга,
... 1942 року.
... в глибину
...огли запа-
...чю, біля
... свічка-

... над роз-
... над Шев-
...даємо все
...о, заявити
... році і в
...ні засвід-
...жить. Але
...ротистояти
...о і совіс-
...орядності,
...иктований
...епопуляр-
...гичної ак-
... за «про-
...ти підло-
... можуть
... спра-
...ка, як
...утись і за

...ни Теліги
...ляє «пар-
...олодими-
...оїстич-
...ю») —
...ри і кон-
...сім нале-

...СТЮК.

...Шевченко
... земляків,
...келя, яку
... цілувало
..., але під
...очувалося
...віть пісок
... сухим і

... багато
...ка плака-
...іями і в
... називали
... ми знає-
...тів, юві-
...ідок було
...кові по
...итаємо у
... рік стат-
...ко і його
...чуємо не
...ув саміт-
...часників,
... — від-
... коли ми
...тя могли
...ріст його
... і оціни-
...ну спад-
...оскрес і
... ми, його
...лася б.
... слово
...сті зумі-
...горти ге-
...но не в
...и нашій
...и її про-
...цивільної
...имувала
...шні чини
...у скром-
...зикуючи
...айбільше
...ерджува-
... їх вчин-

...вити со-
...зі своїм
...ром, не-

залежною та блискучою думкою і гострим язиком жив у наші часи і серед нашого суспільства, в додаток, коли тепер нема моди на хлопоманство і нема колишньої безжурної степової гостинності, які не раз змушували оточувати Шевченка бодай поверхневою увагою еліти. Можна уявити, як обминало б його багато людей, не знаючи, чи захоплюватися його товариством, чи боятися його, чи хвалити його твори, чи лаяти їх, а головне — коли і перед ким що казати, не ставлячи себе в прикре положення.

Адже ж Шевченко завжди був абсолютно невихований в очах багатьох зі свого оточення, людина, що завжди загострювала боротьбу з ворогами свого народу, завзято билася з лихом і інших, що відмахувалися, хотіла втягати в цей бій. Одним словом — безперечно не був скромним і лагідним паном, побажаним в тактовному товаристві.

цілого свого народу весь гнів, всю ненависть до ворога. Але в його творчих руках ці розкидані колись, дрібні й заіржавілі стріли обернулися в таку тяжку і небезпечну зброю, що цієї зброї злякалися всі вороги, тому що вона була скерована проти них, а свої — тому, що він осмілився витягнути на світ те, що у них лише переховувалося в замкнених кімнатах. Тому, що він кричав ворогам від їх імені про те, про що вони могли лише шепотіти між собою, поглядаючи на двері. Одним словом, для них він був занадто небезпечним приятелем, який не лише пожалів їх, а почав і битися за них, щоправда сам, але вживаючи і їхню зброю, яку грізний ворог міг пізнати.

Тому ніхто до нього не писав з наляканих приятелів, коли він був на засланні в Кос-Аральськім форті, тому він був таким самітним у своїй столиці Києві, переїздом через неї у 1859 році, коли абсолютно ніхто з його численних адораторів не відвідав і не вшанував його, бо просто-таки боялися уві-

ЖИТТЯ

Адже ж, за словами його дослідника, деякі люди почували себе, перебуваючи в його товаристві, так, немов із запаленою свічкою в руках стояли в пороховім льоху. Так почувало б себе багато людей і тепер коло нього.

Наприклад, у Києві в 1846 році Шевченко був у домі одного пана, де перед кількома гостями читав свої полум'яні вірші, і то читав з чуттям і запалом.

Як пізніше той пан оповідав про це читання і про почування, які він мав тоді? Думаєте, що це було захоплення і схвилювання? Може, велика радість почути нові глибокі думки в прекрасній формі з уст самого пророка? Нічого подібного.

Ось якими були почування добродія, що тремтів за свій спокій.

«Я весь час дивився на двері, бо боявся, щоб хто-небудь сторонній не підслухав, і потиху наказав льокаєві, щоб він прийшов і голосно сказав, що мене кличе генерал-губернатор. Льокай виконав це доручення. Гості, звичайно, поспішили розійтися. А з ними — хвала Богу — і Шевченко».

Цілком натурально, що ті, для яких найважливішим був власний спокій і згода з усіма впливовими людьми, боялися стикатися з таким динамітом. Недаремно той же дослідник стверджує, що серед численних прихильників і друзів Шевченка буквально ні один не дав йому ніколи ідейної підтримки. Йому співчували, його жаліли, дехто допомагав, але не було ні однієї людини, що принципово похвалила б сам Шевченків вчинок, взятий ним тон або тактику і позицію в боротьбі і не рахували б у даним разі його, Шевченка, заблудшою неслухняною овечкою.

Дивні відношення заіснували, по суті, між Шевченком і його оточенням. З нелюдською силою перебрав Шевченко з ослабілих рук того оточення і взагалі з рук

йти до цього льоху з динамітом із запаленими свічками підтримки і зрозуміння.

Чим же ризикували ті люди, коли б відвідали Шевченка? Смертю? Засланням? Тортурами? Нічого подібного. Лише кривим оком якогось зверхника чи впливового приятеля, доганою якогось перестрашеного вуйка й охолодженням кількох знайомих московських патріотів. У крайньому випадку, якимсь трусом і коротким арештом. І страх перед такими дрібницями зупинив людей, що розуміли всю велич і відвагу Шевченка, перед відданням належної пошани людині, що для свободи і щастя свого народу ризикувала весь час своїм життям.

Отже, чи може бути правдиве розуміння геройства без звичайної цивільної відваги? На це можна дати тільки одну відповідь. Ні, тисячу разів ні.

Що ж то є ця цивільна відвага, яка необхідна для тріумфу будь-якої ідеї? Які її основні прикмети?

То є передусім вміння сказати «ні», коли від тебе вимагаються речі, противні твоїй гідності і твоїм переконанням. Те вміння сказати «ні», про яке блискуче писав Донцов і за яке йому колись будуть ставити пам'ятники і влаштовувати ювілеї, але якого ніяк не хотіли зрозуміти.

То є вміння бути собою у всіх обставинах і перед людьми різних поглядів і різних становищ, одверто маніфестувати і боронити свої власні переконання і людей, думки яких ти ділиш.

То є вміння підтримувати людей, яких ти шануєш, ризикуючи навіть з цього приводу різними неприємностями та охолодженням з боку інших. І то є, зрештою, вміння сказати в очі гірку правду тим, кому ця правда належиться, а не шепотіти її по кутках іншим, нагороджуючи при зустрічі об'єкт своїх шепотінь дружнім поглядом і сердечним стиском руки.

В ОБІЙМАХ ВІЧНОСТІ

Лариса НЕДІН

ДИВНА ДРАМА

Розтоптали душу й наказали:
Іди й живи!
Подумаєш, драма!
І що їм до того, що ні сил,
Ні бажання,
Ні волі,

Щоб прийти до тями
Минув час, і вони ж
здивувались:
Дивись, ніби нічого й не
сталось!
А яка була драма?!

Спустошена,
Обкрадена,
Сплюндрована...
А душа — та сама?

ЧОРНОБИЛЬСЬКА КОЛИСКОВА

Вечір невеселий поступився ночі,
Закривайте, мої милі, натомлені очі.
Завтра буде день новий,
Дай Боже, щоб був веселий.
— Мамко, а де наш тато?
Знов пішов у зону?
— Так, мої рідні. Спіть.
Завтра прийде вже додому.
— Мамко, завтра хочем молочка.
— Мої рідні, коровки нашої нема.
— Хіба вона не повернулася із лісу?
Вчора багато корів туди гнали, і нашу
Маркізу...
— Їх погнали далеко-далеко, аж на край
світу...
— Мамо, солдати мали автомати, мабуть,
Маркізу убито.
— ...Спи, синочку, пригорни ніжно
сестричку.

— А підемо завтра купатись і рибу ловити
на річку?
— Ні, не можна,діти, борони вас Боже.
Ісусе Христе, пошли Миколу Чудотворця,
хай нам допоможе!
— Мамко ти знову плачеш, сльози солоні,
як у мене кров із вушка.
— О сину! Знов тече? Я зараз. Приляж
на подушку.
— Мамо, а у сестрички із носика
прямо на простинку.
— О, Боже! Візьми, сину, ваточку,
а ти, доню — хустинку.
Пригорніться ніжно, може,
й цього разу захистить вас, Боже,
Ісусе Христе, пошли Миколу Чудотворця,
хай нам допоможе!
А я над вами поплачу, піснею оповию,
Та лиху долю сльозами умию.

ТАВРОВАНІ

Пройшло вже років...
А може, й Вічність.
І пройде ще п'ять.
І двадцять по п'ять.
І будем вдихати,
і цезій,
і стронцій,
і ще чортзна-що.
Дико — невірне рівняння:
90 Хіросім — 1 Чорнобилю...

Вікна дитячих відділень
онкодиспансерів
кожного дня
старіють
на одне життя.
Тринадцятирічні
б'ють дзеркала,
жахаючись
голомозих
відображень.

Кладовища корчаться,
приймаючи
в нетрі свої
тридцятирічних.
Матері
викидаються з вікон
пологових будинків
на бруківки...
і білими птахами
летять до Бога,
захлинаючись криком:
—Рятуй!

ДОРОГА З НІЗВІДКИ В НІКУДИ

Р. Г.

Не щезай з мого життя.
Так не може бути.
Я ж тільки відродилась
з щемкого минулого,
із забуття,

з чорних днів, що кричали
підстреленими птахами...
Глянув на мене Бог
твоїми очима
і покликав
в невідомість,
в незнання,
в нездійсненність,
в крихку швидкоплинність.
Молю Пресвяту Богородицю
Мати,
щоб з-поміж сірих буднів
спалахували миті крізь
відстань —
чути тебе,
бачити,
торкнутись бодай на
хвильку —
то вже є щастя,
то вже є розуміння
того, що я ще
жива.

Київ.

СТИСНУТЕ СЕРЦЕ В КУЛАК

Наталка ПОКЛАД

* * *

Відгороди мене, Любове,
од цих гонитв, од ловів цих,
від цього торгування словом
фарватерників не нових.

А виведи на ту дорогу,
де совість зболено кричить,
й вогненний слід мого
народу
вже не стирається нічим.

І хай приходять —
перші, другі,
хай — булава і фіміам,—
як треба, запряжуся
в плуга...
лише свободи не віддам.

Малої, тихої свободи
на власне небо, клич і сміх,
бо воля усього народу
зростає із свобод малих.

Бо я в пустелі за Мойсеєм
пройшла всі пекла, тричі я
умерла — й народилось
серце,
яке не знає нагая.

Не знає рабства шлей,
не вміє
в запряжці йти, хоч би чиїй.
Лише для спільної надії
воно віддасть весь безмір
свій.
...Любове, стань при нім
на чатах,
аби не схибило йдучи,
а мій народ —
брат коло брата —
не докорив йому нічим...

* * *

ношу своє серце
ношу своє слово
дитячий оклик «мамочко»
врівноважує чорне й біле
в мені

серце шрамами береться
і на кожному перехресті
лишає крихту хліба
для прошака
й бездомного собаки

слово вдягається
в королівські шати
і перед дзеркалом долі
кожну зморщечку на своєму
обличчі
засипає попелом
з рідного вогнища

дитячий оклик «мамочко»
врівноважує чорне й біле
в мені
той хто має вантаж на плечах
шукає найкоротші шляхи

* * *

Я і ти, і Вітчизна
між нами —
наче прірва, де плаче дитя;
і місточком нам —
запах катрану
та сільських сорочок
вишиття.

Поєднав нас місточок
і грає,
а дитя аж зайшлось
від плачу...
Чураївно, Сірко, Вересаю —
я за пам'ять не міддю плачу.

Свою душу кидаю у прірву,
як і ви колись — душі свої,
натомість попрошу тільки
віри —
у людей, у життя,
в солов'їв.

Тільки віри, що все —
не даремно,
що озветься по той бік
луна —
і Вітчизна похилить знамено,
коли ми доторкнем її дна...

* * *

Свободи жриці, кров
блакитна,
де горда честь — над
всі скарби...
Епоха нас безжально кине
під ноги темної юрби.

Принизити нас — насолода,
і де лише береться люті?!
Та тільки зойкає порода,
свою не змінюючи суть.

У вулиць многоликих нуртах
і на прийомах при свічках
нас впізнаєте не по хутрах —
по іскрі палахкій в очах...

Київ.

З ХРЕСТОМ, БЕЗ МЕЧА І... БЕЗ ТАКТУ

У ДНІ останньої «Гуморини» в Одесі з'явилося гасло: «Диктатор помер! Нехай живе...». Згодом хтось із дотепників дописав: «Нехай живе новий!»

Люди стомилися від диктатур. Вони хочуть свободи. Хочуть жити без страху: говорити те, що думають, читати те, що їм до душі, спілкуватися мовою, якою їм співала мати колискові, і якою тепер мислять, вільно обирати місце проживання. Зрештою, не приховувати сліз на могилах своїх предків.

...Старенький, майже «антикварний» потяг лаштувався на південь. На київському вокзалі його вийшли проводжати заступник начальника Південно-Західної залізниці й вищі міліцейські чини. Такої честі не удостоювалися раніше навіть партійні бонзи.

Потяг вирушав на південь України. Хоч сезон був «неоксамитовий». Наближалася вселенська поминальна субота.

А 3 березня, у перший же день відкриття чергового засідання Верховної Ради, народний депутат України Олександр Кондряков із Севастополя виступив із депутатським запитом. Він повідомив сесію, що останніми днями велика група громадян із західних областей України, очолювана народним депутатом Степаном Хмарою, побувала в Севастополі, де під приводом вшанування пам'яті загиблих під час революції моряків порушувала громадський порядок, на дві години паралізувала рух транспорту. Місцеві жителі з обуренням сприйняли цю акцію.

Пізніше у нашій розмові Олександр Миколайович додасть:

— Після візиту цієї делегації 2 березня за півтори години в Севастополі було зібрано три з половиною тисячі підписів на підтримку референдуму, тоді як за весь минулий місяць ідею референдуму підтримали лише дев'ять тисяч громадян. Дії народного депутата Степана Хмари вважаю продуманою провокацією, спрямованою на порушення територіальної цілісності України, і пропоную розглянути мій депутатський запит у Прокуратурі України.

Слухаючи народного депутата, відразу пригадалися Дні козацької слави на Хортиці, коли товариш Причкін застерігав з парламентської трибуни, що численні гості «завалять» острів. Спливло в пам'яті, як під час урочистостей на Хортиці діти, які крадькома втекли з дому, щоб побачити справжніх козаків зблизька, злякано перепитували: «А ви нас не битимете? Бо мама казала, що битимете». Хортиці, як відомо, ніхто «не завалив», «бандерівці» нікого не били, нікого не встрелили.

ПОЇЗДКА 350 «пропагандистів» національної ідеї, яка викликала таку реакцію народного депутата О. Кондрякова, готувалася майже місяць. Ініціаторами й організаторами її стали Українська автокефальна православна церква та Українська національна асамблея (УНА). Для охорони потягу були мобілізовані загони Української національної самооборони (УНСО) з Києва, Вінниці, Черкас, Полтави, Одеси, Львова. Фінансував цю християнсько-патріотичну акцію концерн «Кримконтиненталь», який виділив 150 тисяч карбованців. Організатори планували провести хресні ходи й молебні, траурні панахиди на місцях поховання національних патріотів та жертв голодомору, провести просвітницьку роботу серед жителів півдня України.

Одеса вже знала про туристичний поїзд «Дружба». Він мав прибути на центральний вокзал. Однак потяг зупинили за 24 кілометри від Одеси на станції Куяльник. Рейсові автобуси, на яких «місіонери» розраховували дістатися привокзальної площі, де мав відбутися молебень, проїздили транзитом, демонстративно розверталися на очах у всього натовпу й від'їздили у безвість. Бійці УНСО вдалися тоді до вимушених дій: перекрили дорогу. Місцева влада відразу ж подали три автобуси.

Прямуючи хресним ходом на Дерибасівську, «паломники» не могли обминути міської прокуратури, яка 25 лютого провела в Одесі масові обшуки членів УНА, після чого проти кількох її активістів порушили кримінальні справи.

— Доходило до комічного, — розповідав народний депутат Степан Хмара.— **Під приводом пошуків зброї та наркотиків працівники правоохоронних служб вилучали державну символіку, історичну та художню літературу і навіть «Кобзар» Тараса Шевченка. При цьому, за свідченням матері Олеся Янчука, правоохоронці речитативом повторювали: «Понаехало сюда хохляцкое быдло. Одесса была и будет русским городом...».**

О 7-й РАНКУ 29 лютого потяг прибув до Херсона. Слава про мирний характер його пасажирів прибігла з Одеси ще звечора: херсонська міліція спала спокійно.

На вокзалі прибулі вишикувалися в колону — священики попереду — і тротуаром рушили в бік Театральної площі. Незвична для херсонців процесія з прапорами і хлопцями в стрілецьких одностроях ажіотажу не викликала. Перехожі на хвильку стишували крок і поспішали далі.

— Наші люди не звикли до мітингів, їх більше турбує праця,— пояснив народний депутат України Ю. Уманець. — Вони підтримують державну самостійність України, але вести балачки про свою підтримку ніколи — треба заробляти валюту (а в нашого міста є така можливість) для створення цієї самої самостійності.

У Степана Ільковича Хмари інша думка.

— Херсон, на жаль, сонне й пасивне місто із сильною партократичною владою. Це дуже відчувалося в розмовах з його мешканцями. Так, вони заробляють валюту. Але з такою ж самою покірністю вони віддавали б її кому завгодно: Москві, Варшаві, Вашингтону, — хто керує, той і сильний.

Події на площі — урочистий молебень по загиблих від більшовицького геноциду (а на Херсонщині голод винищував цілі села), мітинг «Київ проти Москви» і складання присяги на вірність Україні місцевими резервістами були також проігноровані херсонцями. Ніхто з херсонців не вважав прибулих із Заходу України головорізами, принаймні жодного лайливого слова на адресу гостей господарі собі не дозволили. Швидше за все, їм і справді було «фіолетово», хто до них приїхав і чому молиться за упокій душі їхніх загиблих від голодомору земляків.

— На площі зовсім не було міліції, кілька працівників ДАІ і все,— підкреслює Ю. Уманець мирність акції.— **Можливо, працівникам органів і треба було прийти, Степан Ількович давав характеристику їхньому колезі — прокуророві Потебеньку. Але, думаю, ця характеристика вже не секрет. Пройшовся Хмара й по Кравчуку за пасивність у вирішенні державних питань.**

— Проводячи цю акцію, — сказав Степан Ількович, — ми хотіли, щоб люди побачили, що таке українська ідея, що вона не проти інших народів, а захищає честь і гідність свого. Українські націоналісти завжди стояли на цих засадах. І стоятимуть. Хоч як би не провокував нас «старший брат».

Захищати гідність народу можна різними методами. Можна «Києвом проти Москви», а можна «Києвом на Київ». Патріотизм сам по собі, в принципі, — порожній звук. Можна посперечатися, хто більше користі приносить Україні — «сонні» херсонці з їхньою зароблоною валютою чи високо свідомі хлопці з УНСО, багато з яких мають єдине «професійне» заняття — демонструвати патріотизм. Різниця між пасивністю і духом, що «тіло рве до бою», дуже велика, але, парадокс, і перше, і друге характерне для довго гнобленої нації. Психологія війни, генетична запрограмованість на вічну революційність перешкоджає розбудові держави. Нині ми це «проходимо».

За всієї щирості намірів поєднання мирної церкви й рішучих хлопців з УНСО викликає подив.

— Тут немає нічого дивного, — заперечує єпископ УАПЦ владика Володимир. — Це єдина організована сила, яка стоїть на засадах самостійності держави й церкви. Ні Рух, ні якась інша партія просто не змогли б зібрати таку кількість людей, вже не кажучи, що там відразу ж почалися б чвари. Ми знали, що ці хлопці не дадуть наплювати собі в кашу, і це дуже добре. Час прощатися з роллю скривджених і побитих, вміймо захищати себе. УНСО — це серйозна сила.

«Серйозна сила», покидаючи Херсон, відбила телеграму адміралові Касатонову: «Виїжджаємо. Будемо 1 березня. Цілуємо. Твоя УНСО». Дотепно. Хлопці й самі довго сміялися у вагонах, які мчали їх крізь херсонські степи на зустріч з місцями «загибелі ескадри». Очевидно, поважний за віком синдром вічного революціонера не цурається і звичайного хлоп'ятства.

Крим зустрів «десант УНСО» непривітно. Ще на під'їздах до Севастополя, у селищі Верхньосадове, поїзд зупинили. Матроський патруль і міліція зажадали пред'явити перепустки в «закрите» місто. У відповідь «порушники візового режиму» сіли на залізничні колії і блокували рух поїздів.

Розповідає голова виконавчої Ради Української національної асамблеї Віктор Мельник:

— Напередодні нашого прибуття до Криму газета «Крымская правда» повідомила, що до Севастополя їдуть «900 боевиков с Западной Украины, учинивших перед этим погромы в Одессе». А під час тригодинного чекання «бойовиками» дозволу на в'їзд Севастопольське радіо «інформувало» своїх слухачів, що в районі Верхньосадового «бандеровцы с автоматами блокировали железную дорогу». Насправді ж у нас просто не було іншого виходу, як перекрити залізницю й чекати, доки в Севастополі зрозуміють, що громадяни України їдуть у одне з міст своєї держави, щоб пом'янути загиблих від рук більшовицьких катів моряків військового флоту Української Народної Республіки.

У мера Севастополя Івана Єрмакова вистачило здорового глузду, щоб зрозуміти: конфронтація з активістами УНА і УНСО призведе до непередбачених наслідків. Поїзд загнали на запасні рейки на станції Інкерман, а хлопцям надали два катери. Морем вони й рушили до Севастополя.

Тут їх давно чекали. Перелякані радіоповідомленням матері (дітей на вулицях міста того дня майже не було), готові до рукопашної активісти республіканського руху «Крим» (РДК), міліція, зібрана з усього півострова. Першим на Графську пристань ступив старий священик отець Мефодій. Серед мертвої тиші прозвучало його вітання: «Доброго дня вам, люди добрі!» Воно вмить обеззброїло войовничих функціонерів з «республиканского движения», змусило севастопольців замислитись: та які ж це «бандерівці», це ж свої!

Згадує народний депутат України Степан Хмара:

— На мітингу нас намагалися психологічно «задавити» активісти республіканського руху «Крим». Замість цивілізованої дискусії і аргументів — свист, крик, мат, дулі, непристойні жести. Ми переконалися, що ніякого серйозного «движения» в Криму немає. Це просто зграйка хуліганів, ображених партократів і відставників, яких підштовхували мафія і Москва. Ці люди нікого не представляють, інформація московської преси, що це впливова сила в Криму — фікція. Це так зване «движение» нахабніє тільки тому, що відчуває: влада в Києві слабка, Президент вагається, чогось очікує і боїться. Те ж саме можна сказати і про адмірала Касатонова. Він так зухвало себе поводить, бо, відчуваючи підтримку Єльцина, бачить, що Кравчук над ним влади не має. А якби наш Президент і Головком своїм указом усунули такого адмірала від обов'язків командуючого Чорноморським флотом і призначили нового, патріота України, ніхто б того Касатонова і не згадав. Він ніяким авторитетом на флоті не користується. Це — «паперовий тигр».

З прес-релізу Української національної асамблеї. «Повернувшись до пристані, всі повантажилися на катери. Під час посадки зі щогли зникли червоні прапори неіснуючого СРСР, розірвані членами УНСО і кинуті ними в обличчя вороже налаштованих представників РДК, які скупчилися на причалі. Натомість на щоглах було піднято державні прапори України».

Ось таке поєднання. Молебень, слова Христові про любов до ближнього й кинуті в обличчя розірвані прапори.

Напередодні візиту гостей у Севастополі урочисто перепоховали прах великих флотоводців: адміралів Нахімова, Корнілова, Істоміна. Цей день міг би об'єднати Крим і Київ — гості розтопили б лід у душах севастопольців, якби взяли участь у цих скорботних урочистостях. На жаль, примирення над могилами не відбулося. Мертві знову роз'єднали живих.

Який підсумок? Розмірковує заступник голови Української національної асамблеї Дмитро Корчинський:

— Метою нашої поїздки було підтримати українську громаду півдня України. Встановлення тут демократичних порядків незалежної України можливе, як ми переконалися, навіть силами бійців УНСО. Колишня партократія, яка захопила тут владу, відчуваючи слабкість Києва, робить нині спроби розчленити Україну. Ми пересвідчилися, що прості люди залякані. Використовуючи це, колишні комуністичні лідери, побоюючись втратити владу, створюють антиукраїнські організації на кшталт РДК. Гроші на це дають мафіозні структури (наприклад, «Імпекс-55») і Москва.

Вже коли ми поверталися на катерах бухтою, на одному з підводних човнів вишикувалася команда і було піднято синьо-жовтий прапор. Це яскраве свідчення поширення української національної ідеї серед кинутих напризволяще військових моряків Чорноморського флоту.

Щоб люди прокинулися від сплячки, позбулися страху і зрозуміли, що час імперсько-комуністичної тиранії минув, необхідно якомога частіше влаштовувати такі просвітницькі поїздки.

Наголосимо — просвітницькі.

Катерина КІНДРАСЬ,
Людмила КОХАНЕЦЬ,
Валентин ЛАБУНСЬКИЙ,
спеціальні кореспонденти «Голосу України».

Жарт номера

Якщо хочеш зробити жінці приємне,— скажи їй про це!

Володимир ПОЛІЩУК.
Мал. Сергія ФЕДЬКА.
Кіровоград.

ОЧІКУЮ ПОДАЛЬШИХ ВКАЗІВОК

Справи сімейні

Здрастуй, дорогенька! Ти, певне, здивуєшся, Маргарито, зверненню «дорогенька», але це я під впливом придбаних для тебе за чотири дні відрядження дорогих покупок (за новими цінами).

Вже виконав три сторінки твоїх замовлень з десяти. Точніше, зараз уже з восьми, бо дві сторінки я десь загубив. Зате виконав зустрічне зобов'язання — купив закордонного сиру (3 кг), якого в списку не було. Чи то голландського, чи то швейцарського, в усякому разі не російського.

Взагалі, наступного разу замовлення докладніше розпиши. Бо як розуміти, скажімо, «парфуми фран.»? Я, звичайно, збагнув, що французькі, але аж на третій день, як уже купив «Фантазію». Чи «компактна пудра». І не написала, наскільки вона має бути компактною. Та я змитикував і взяв у найменшій упаковці. Називається: пудра-порошок «Артистична».

Як ти і радила, намагаюся все брати без черги. Як побачу чергу, одразу повертаю у зворотний бік. Тому так багато встиг купити. Надвечір тягну стільки торб та пакунків, що мене за жінку приймають.

До того ж, мені тут щастить. Так, на живильний крем для тебе я натрапив не в парфумерії, а в гастрономі. Уявляєш?! Продавщиця присягалася й божилася, що крем дуже живильний. Називається «Заварний». Я взяв побільше. Там же придбав каву. Та ще й з «дуже цінним продуктом» (так на коробці написано) — цикорієм. Причому дуже вигідно купив: каву плюс цінний продукт продали вдвоє дешевше, ніж просто каву!

Найголовніше: дістав тобі комбінезон. І де б ти думала? У магазині спецодягу! Уявляєш? Усі за ними ганяються, ніде їх немає, а тут навалом: бери — не хочу. Непоганий такий комбінезон. І майже твій розмір. Якщо щось піддягнути, буде тобі якраз. Кольору хакі.

А піддягнути буде що. Наприклад, кофточку, яку я вчора купив. Гадаю, вона тобі сподобається. Адже прохання, які ти двічі підкреслила (щоб кофта була з довгими рукавами), я виконав. Якби не брав її в магазині уцінених товарів, ціни б їй не було! Принаймні, довших рукавів я в житті не бачив. До неї б додати гарну спідницю... Але я, як ти наказувала, тут за спідницями не бігаю.

Дещо хочу уточнити по списку. Під пунктом 185 на сторінці шостій — косметичка. З великими зусиллями я вийшов на завідуючу косметичним кабінетом. Дуже імпозантна косметичка, блондинка. Ось уже другий вечір ми з нею проводимо разом (все гаразд), але що нам від неї потрібно, ти не підкреслила. Певне, поки діятиму на свій розсуд.

А взагалі, очікую дальших вказівок. Міцно цілую. Твій Петро.

Геннадій КОСТОВЕЦЬКИЙ.
Олег ПОПОВ.

Березневі повідомлення

МАЛЕНЬКІ ХИТРОЩІ

Кохання з першого погляду заощаджує час для інших видів кохання.

* * *

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

У вашому останньому номері видрукувано матеріал, у якому автор стверджує, що депутати гр-ка Л. і гр-н К. «досягли консенсусу». Прикро за ваше видання, яке під виглядом гласності й демократизації теж «ударилося» у непристойність і порнографію.

* * *

ЕКСТРА-МАЗЬ

Днями за допомогою міношукача контролери виявили у підсобці фірмового магазину «Парфюмерія» велику партію дефіцитних кремів. Міношукач спрацював завдяки тому, що креми були заряджені екстрасенсом А. Чумаком.

* * *

СВІТСЬКА ХРОНІКА

На вернісажі художника П. Мальованого вибухнув скандал навколо картини «Портрет незнайомки». Якийсь Р. Гречанюк впізнав у «незнайомці» свою дружину.

Кость ОЛЕГІВ.

Мал. Олега СМАЛЯ.

Наш офіціоз

ЗІ СВЯТОМ, ДОРОГІ ЧОЛОВІКИ!

Звернення до «Куреня» чоловіків напередодні Восьмого березня

Браття-панове!

Наближається Восьме березня — жіночий день, що після розпаду СРСР нарешті став міжнародним. Хай там окремі скептики подейкують, що свято це вигадала Клара Цеткін, аби загладити свою провину перед нашим жіноцтвом за те «веселе» життя, яке вона йому виборола.

Насправді ми переконані, що свято Восьмого березня вигадали чоловіки.

Давайте поміркуємо. Чому в країні ковбоїв Америці, приміром, такого свята нема? І в джентльменській Англії нема? І в країні галантних чоловіків Франції — також? І навіть у найпередовішій Японії?

А тому, що ці країни відстали від нас принаймні років на п'ятдесят. Ні, звісна річ, не в усьому. У дечому вони нас трошечки випередили і тепер дають поради, як нам їх наздогнати.

Але є сфера, у якій ми далеко попереду. Це — емансипація. Вона у нас відбулася давно — і поголовно!

Справді ж бо, чим займається американка у вільний від роботи час? Якщо зважити, що по магазинах бігати не треба і т. п.? Вона бореться за свої жіночі права! А якщо вона взагалі не працює, бо чоловікової зарплати вистачає на всю багатодітну сім'ю разом з пінчером і двома «Фордами»? Тоді вона бореться за жіночі права з потрійною енергією! Серце кров'ю обливається, коли читаєш листа однієї з активісток цієї боротьби. Його авторка протестує проти закону рідного штату, який не дозволяє жінкам займатися важкою фізичною працею. Мовляв, ганьба такому дискримінаційному законодавству!

Інша річ — у нас. Ніякої дискримінації. Гляньте-но, хто в нас укладає асфальт, хто тягає цеглу на будівельному майданчику? Придивіться, хто там зігнувся на буряковому полі? Чоловіки? Дзузьки! Чоловік оно — в кабіні трактора покурює. Або ще зранку за самогоном гайнув!..

Словом, не знаю, як там у американках та японіях, а у нас так звана слабка стать так звану сильну давно потіснила. Цілковитий тобі матріархат, з тією лише різницею, що тоді — полювали на мамонтів, а тепер — за вершковим маслом по крамницях.

Ні, звичайно, дехто може дорікнути, що у нас ще у порівнянні з ними недостатньо жінок у війську. Хоча це з якого боку дивитися. Бо для нашої жінки сьогодні кожний день — театр бойових дій. У автобусі, в магазині, на вулиці. Суцільний штурм, атака, а як треба — й оборона. Бо інакше не виживеш. Хай би тим усміхненим американочкам, котрі минулоріч хвацько воювали проти Хусейна під час операції «Буря в пустелі», хоч раз взяти участь у нашій вітчизняній операції «Буря в продмазі» — куди б й подівся їхній американський «смайл». А наші, уявіть собі, у цій щоденній боротьбі задніх не пасуть. Та ще й який вищий пілотаж показують! Бо годувати сім'ю за чотириста купонів цілий місяць — це вам не якусь мертву петлю на «Боїнгу» викрутити!

А якщо до всього ще й спромогтися коханому чоловікові на чарку зекономити?!

Отак вони й воюють, та ще й у полон беруть. Нас з вами. Бо погодьтеся, браття-чоловіки, що тільки найнаївніші з нас вірять, що це буцімто ми з ними одружуємось. Бо насправді це вони нас одружують. На собі. Та ще й так, щоб ми, боронь Боже, про це не здогадалися — як же тоді чоловіча гідність?

А ми тим часом, посьорбуючи зварений ними борщ, теоретизуємо. Мовляв, замість духовності — довкола суцільна еротика. Пащекуємо: який жах — куди не кинь оком, жінки роздягаються. У той час, як у них просто немає іншого виходу. Бо як не маєш у що вдягтися, тільки і лишається голою ходити. Принаймні, так виглядатимеш пристойніше.

А ми, смакуючи вареники, волаємо: неподобство — наших жінок за кордон вивозять. Справді. Вивозили, вивозять і будуть вивозити. Поки ми дозволятимемо. Доки такого життя тут не створимо, щоб не наші жінки тікали туди, а чужі — до нас!..

Бо поки що вся наша енергія у скульптури пішла. Ті самі, що ми, чоловіки, традиційно жінкам присвячуємо. Приміром, «Жінка з веслом», «Колгоспниця з ресорою від трактора «Бєларусь». І, як апофеоз — премієносна здоровезна Лаврентіївна, що розмахує металевим доробалом на дніпровській кручі.

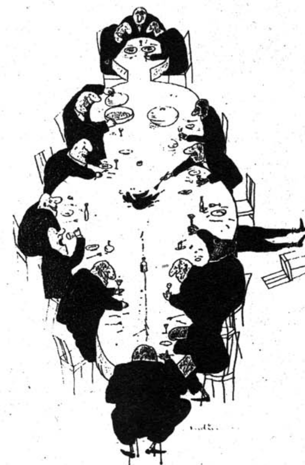
А життя тим часом вносить свої корективи. І як би не сталося так, щоб нам з вами, браття-панове, самим не довелося за емансипацію боротися.

От чому ми, чоловіки, свято Восьмого березня так шануємо. І ні до чого тут революційна Клара, яка по чергах і за плитою не стояла і від нудьги могла не таке вигадати! Суть — у нас самих.

Бо цього дня, даруючи жінкам квіти, виявляючи до них підкреслену увагу й беручи на себе частину хатніх турбот, ми відчуваємо себе чоловіками у повному розумінні цього слова. І ніяка емансипація нам тоді не страшна!

Отож із нашим, чоловічим, святом вас, браття-панове!

Тимофій ПРОКОПЕНКО,
заступник курінного з жіночих питань.

Мал. Віктора КУДІНА.

ФЕМІНІЗМИ

● Якщо чоловік раптом збайдужів до жінки, то цілком ймовірно, що вона стала його дружиною.

● Якщо жінка визнає, що вона неправа, то для чоловіка це має бути сигналом про небезпеку.

● Пастка ніколи не бігає за своєю жертвою. Тому цілком зрозуміло, чому вродливі жінки ніколи не бігають за чоловіками.

● У світле кохання, як і у світле майбутнє, нині мало хто вірить.

● Чим кращі смаки у вашої дружини, тим менше грошей у вашому гаманці.

● Для деяких жінок найкращий спосіб помститися чоловікові — це вийти за нього заміж.

Віталій БУЛАВКО.

Конкурс «І не таке буває»

НАОЧНА АГІТАЦІЯ

Худий та високий парубок ішов вулицею. Попереду тендітна жіночка вела за руку дитину.

— От так жінка! Оце фігура! — вигукнув він захоплення він.

Та обернулася, окинула пильним поглядом і каже:

— Як хочеш, пішли зі мною!

Зайшли до квартири. Посадила вона його за стіл, піднесла чарчину та й каже:

— Ти от що — йди до спальні, роздягайся, а я зараз.

Парубок, мов на крилах, підхопився, вскочив у спальню, роздягнувся, сів на ліжко й чекає. Через хвилину заходить жінка і веде за руку дитину.

«А дитина тут навіщо?» — тільки й встиг здивуватися парубок.

А жінка усміхнулася і каже малому:

— Сергійку, синочку, подивися уважно на цього дядю. Якщо будеш погано їсти, то теж таким скелетом виростеш!..

Переповів
Анатолій ШЕЛУДЯК.

В СВІТЛІ РАМПИ — СВІТЛО Й ТІНІ

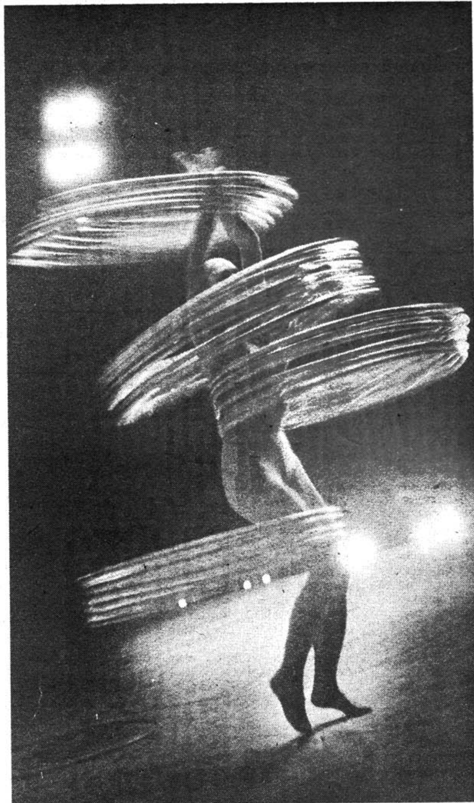

Фото Михайла САЧКА.

ВОНИ ВИЙДУТЬ НА ПОЛЕ

Футбол

«Евіс» (МИКОЛАЇВ)

НАЧАЛЬНИК КОМАНДИ — Малий Леонід. **ГОЛОВНИЙ ТРЕНЕР** — Балан Іван. **ТРЕНЕР** — Патрашко Олександр.

ВОРОТАРІ: Ставка Анатолій (1959), Єлисеєв Андрій (1964, з «Тігіни», Бендери). **ЗАХИСНИКИ:** Фоменко Олександр (1964), Федосєєв Андрій (1970), Цимбал Сергій (1963), Мілюкін Ігор (1967), Перевезенцев Ігор (1965, з «Тігіни», Бендери), Мазараті В'ячеслав (1963, з КФК, Вінницька область), Ручка Дмитро (1974, з ДЮСШ, Миколаїв). **ПІВЗАХИСНИКИ:** Зінченко Володимир (1963), Машнін Валерій (1958), Високос Валерій (1970), Чулак Ілля (1967), Романюк Володимир (1968, з «Тігіни», Бендери), Журавленко Олександр (1965, з «Дніпра», Черкаси). **НАПАДАЮЧІ:** Горячев Юрій (1960), Грозов Сергій (1960), Павлов Михайло (1962, з «Тігіни», Бендери), Ярков Сергій (1970, з КФК, Миколаївська область), Шарабура Сергій (1975, з ДЮСШ, Миколаїв).

«Металіст» (ХАРКІВ)

НАЧАЛЬНИК КОМАНДИ — Шподарунок Роман. **ГОЛОВНИЙ ТРЕНЕР** — Ткаченко Леонід. **ТРЕНЕРИ** — Довбій Олександр, Берников Станіслав, Удовенко Віктор.

ВОРОТАРІ: Помазун Олександр (1971), Коваленко Олександр (1971). **ЗАХИСНИКИ:** Панчишин Іван (1961), Ланцфер Ярослав (1966), Яловський Віктор (1965), Пец Роман (1969), Касторний Олег (1970), Чирва Олексій (1972). **ПІВЗАХИСНИКИ:** Аджоєв Гурам (1961), Хомуха Дмитро (1969), Кандауров Сергій (1972), Назаров Євген (1972), Чуприн Дмитро (1971), Прудиус Владислав (1973, із спортінтернату, Харків), Шинкарьов Андрій (1970). **НАПАДАЮЧІ:** Єсипов Олександр (1965), Призетко Олександр (1971), Колесник Вадим (1967), Ніченко Ігор (1971), Карабута Олександр (1974).

«Кремінь» (КРЕМЕНЧУК)

НАЧАЛЬНИК КОМАНДИ — Скрильник Петро. **ГОЛОВНИЙ ТРЕНЕР** — Лозинський Володимир. **ТРЕНЕРИ** — Диндіков Леонід, Бистрицький Олег.

ВОРОТАРІ: Дудка (1954, з «Металіста», Харків), Кішпешта Роман (1970, з «Приладиста», Мукачеве). **ЗАХИСНИКИ:** Гусак Володимир (1958), Ісаєв Олександр (1964), Леженцев Сергій (1971), Поляков Олександр (1965), Шевченко Сергій (1960). **ПІВЗАХИСНИКИ:** Карпонай Альберт (1966), Лактіонов Сергій (1967), Мартиненко Ігор (1963), Жабченко Ігор (1968), Бобиляк Ярослав (1961), Марченко Андрій (1968), Ковальчук Володимир (1965). **НАПАДАЮЧІ:** Софілканич Валерій (1964), Карпонай Іван (1969), Малеванець Володимир (1965), Немашкало Владислав (1970), Грудина Володимир (1967, з «Нафтовика», Кременчук).

«Шахтар» (ДОНЕЦЬК)

ГОЛОВНИЙ ТРЕНЕР — Яремченко Валерій. **ТРЕНЕРИ** — Калінін Михайло, Дрозденко Олексій, Гарбузников Микола.

ВОРОТАРІ: Шутков Дмитро (1972), Кураєв Андрій (1972, з ДЮСШ, Донецьк). **ЗАХИСНИКИ:** Драгунов Євген (1964), Смігунов Віктор (1962, з «Таврії», Сімферополь), Попов Сергій (1971, з «Ниви», Вінниця), Пономаренко Віталій (1969, з «Росі», Біла Церква), Мартюк Олександр (1972). **ПІВЗАХИСНИКИ:** Ященко Сергій (1959), Беличенко Юрій (1964, з «Ниви», Вінниця), Красников Вадим (1971), Погодін Сергій (1968), Фокін Юрій (1966), Барабаш Олександр (1971), Купцов Андрій (1971, із спортінтернату, Донецьк), Онопко Сергій (1973). **НАПАДАЮЧІ:** Столовицький Ігор (1969), Ательскін Сергій (1972), Кривенцов Валерій (1972), Щербаков Сергій (1971), Манько Євген (1971, з КФК, Донецька область).

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Анатолій ГОРЛОВ перший заступник головного редактора

Олександр БІЛИК заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ член-кореспондент АН України

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ оглядач, завідуючий відділом культури

Леонід САМОЙЛЕНКО заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ редактор відділу кореспондентської мережі

Віталій СУДДЯ відповідальний секретар

Баскетбол

НЕХАЙ НЕ ХИТАЄТЬСЯ ЩОГЛА

Мабуть, у кожному обласному центрі знайдеться команда з ігрового виду спорту, яка є носієм своєрідної марки міста: запорізький «Мотор» — у гандболі, львівські «Карпати» й донецький «Шахтар» — у футболі, сумський «Буревісник» — у хокеї на траві. У Миколаєві таку роль відіграють баскетболісти кораблебудівного інституту. Два роки тому вони повернулися до вищої ліги тодішнього СРСР. А з лютого цього року виступають у І національному чемпіонаті України в групі найсильніших. За всіма параметрами підопічні заслуженого тренера України Г. Защука належать до фаворитів цих змагань, що й довели в зустрічі з київським «Будівельником». Для заслуженої перемоги трохи не вистачило холоднокровності й спортивного щастя.

— Геннадію Сергійовичу, чи лише в цьому відгадка? — запитав я після матчу наставника команди МКІ.

— Тут треба ще й вірити, що ти можеш, що здатний обіграти іменитого суперника. Так, першу лігу колишнього Союзу ми пройшли впевнено й легко. Наступного сезону освоїлися поруч із грандами. В один з моментів цього сезону (коли ще не знали терміну виходу українських клубів з чемпіонату 1991—1992 років) навіть ішлося про крок до вісімки з 15 учасників. Однак твереза оцінка кадрового активу змусила внести поправки. Як-не-як, а незадовго до того пішли Олександр Шевченко, Володимир Чурсін, Олег Крижанівський. Тут і сімейні обставини, і підходи до справи. Ось чому ми недавно наважилися розстатися з Анатолієм Богдановим, незважаючи на всі його яскраві ігрові достоїнства. Проте думаю, що певний рейтинг команда все одно збереже...

— Але тепер його потрібно приміряти до позиції України як баскетбольної держави. Якими ж є категорія класності вашого клубу, перспективи тощо?

— Не секрет, що визнання українського баскетболу на рівні ФІБА було не в інтересах союзної федерації, це «гальмування» далося взнаки. Команди Естонії, Литви, Латвії, Хорватії та Словенії вже гратимуть за олімпійські путівки до Барселони, хоча державне визнання України почалося раніше від гих, хто вийшов зі складу Югославії. Нині ми можемо сказати, що український чемпіонат має непоганий ранг. Миколаївські вболівальники, уже призвичаївшись до різького ВЕФу, петербурзького «Спартака», московських «Динамо» та ЦСКА, все одно не охолонули. Хоч харківський «Будівельник» не порівняєш із київським, але 1—2 лютого наші матчі з харків'янами збирали щонайменше по тисячі глядачів. А за них треба боротися. Щоб будь-який матч наближався до шоу. На полі й навколо нього. Чимало прикладів, коли трибуни спорткомплексу «Надія» просто не вміщували всіх бажаючих. Одкровенням для багатьох став перший комерційний турнір під егідою спільного підприємства «Маріам», за маршрутом Миколаїв — Луганськ — Київ. Що ж, мотивація — найдієвіша річ. А нагода зіграти за європейські клуби (якщо вона, дасть Бог, буде) — найсильніший подразник честолюбства. Ви запитаєте, а якими силами тому ж таки МКІ, власне, там боротися? Повірте, і на периферії можна готуватися до солідних виступів. Звісно, існує межа можливостей. У того ж, приміром, ректорату МКІ. Але вуз усе одно йде назустріч. Про підтримку в місті вже розповідав. Ми не перебільшуємо своїх шансів. Але працюємо. Андрій Бережинський, Сергій Смагін — високі на зріст гравці, провідна ударна сила — в тому віці, коли приходить зрілість і ще можна дерзати. Піднімається миколаївський вихованець Андрій Герасимов, який з цього сезону відчув себе основним гравцем...

— Ми знаємо, що в місті корабелів здавна зростали непересічні баскетболісти. Можна навести відомі прізвища з різних поколінь — Віктор Смоляков, Володимир Архипов, Олег Чепура, Володимир Левицький (нині грає в Києві). Ви впевнені, що нинішня компанія піде за вами в отих нелегких для великого спорту умовах?

— Досі, коли не помиляюся, йшли. Корінних миколаївців, крім Шиманського та Герасимова, не так і багато. Але хіба Дерев'янкін не свій, коли тут — уся його баскетбольна кар'єра? Ми дбаємо, зрозуміло, і про резерв. 18-річний Сергій Петренко, на рік молодший Григорій Хижняк (зріст 2 м 10 см) — також місцеві таланти. Найближчий запас — вмілі гравці: Володимир Полях, Олег Михайлов, Олег Ткач, Борис Сагай. Гадаю, нам з колегами Еммануїлом Енштейном, Валентином Бересневим є що сказати й завтра нашим хлопцям, на яких цілком покладаємося.

Резюме президента Федерації баскетболу України Михайла Осипова:

— Компліменти на адресу МКІ — заслужені. Саме в Миколаєві баскетбольний клуб «Корабел» стає на справді професіональні рейки. За ним не якийсь випадковий меценат, а кілька надійних спонсорів. У місті ведеться солідна робота, яка охоплює спеціалізовану ДЮСШ, організаційні підрозділи, передбачає й відповідні пропагандистські заходи. Всім сучасним вимогам відповідає тренерська робота.

Завдяки таким клубам, як МКІ, наш баскетбол сподівається на реальне самоутвердження...

Євген КАРЕЛЬСЬКИЙ.

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Засновник — Верховна Рада України.

Адреса редакції: 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ:

Для довідок — 441-89-61

телефакс — 224-72-54

Відділ реклами — 441-89-44

Бухгалтерія — 441-88-71

Редакція розглядає рукописи, подані в першому примірнику машинопису.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.

Рукописів не повертаємо.

За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Пересиланням скарг у різні інстанції редакція не займається.

Звертайтеся, будь ласка, безпосередньо до відповідних органів влади.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955

Загальний тираж у березні 363.464.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ 47, проспект Перемоги, 50.

Зам. 0311042.

1 2 3 4 5 6 7 8 9